

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLV. évfolyam • 2010. szeptember

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Idén is muzsikált az erdő

Mindenki, aki szereti azt, amit csinál, nagyon irigyelheti Szabó Lajost, a *Muzsikál az erdő* főszerzőjét, a Bátorterenyei Erdészet igazgatóját. Amikor a Magyar Állami Operaházban a sajtótájékoztatót tartotta Vass Lajos házigazdával, már a munka dandárján túl volt. A kinyomtatott meghívón sorjázó műsorok már sejtették, hogy az idén is színvonalas produkciókban lesz része a nagyerdeműnek. (Szabó Lajos mellesleg nagyszerű előadáson volt túl, mert felesége egészséges kisbabával ajándékozta meg. Így otthon is elkezdődhetnek az éjszakai házi koncertek.)

E sorok írója sajnos csak a záró napi rendezvényen vehetett részt, így több zenei és tudományos előadásról maradt le, mint például dr. Csóka György: Az erdő szerepe a biológiai sokféleség fenntartásában c. előadásáról. De épp ilyen izgalmas lehetett több túra, mely az erdészek felelősségét hangsúlyozta a környezettudatos szemlélet kialakításában.

Mivel nemcsak kenyéren él az ember, írja a Biblia, éppen ezért megköszönthetjük az egyes községekben süttött, főzött finomságokat is. A teli gyomor emésztését segíthette a tájfutó verseny

és egyéb teljesítmény- és kalandtúra. Jókai Anna Kossuth-díjas író is ellátogatott a rendezvényre.

Szép számmal összejöttünk az utolsó napi záró programon (ez alkalomra az Egererdő Zrt. megközelíthetővé tette a Fenyvespusztára vezető több kilométeres erdei utat). Az eseményen többek között a Schola Musica fuvolaegyüttes fiataljait csodálhattuk, valamint Homolai Sándor különös hangszerét, mely a havasi kürt „kisöccse” lehetne. Körtefából készült, és mint megtudtam, Ausztráliában a bennszülöttek több mint 40 ezer éve használják hangszerként a természetek által kivett eukaliptuszrudat. A neve ott didgeridoo.

Nagy Dániel fősztályvezető Beethovent idézte, aki 1807-ben így írt: „Mily boldog vagyok, hogy megint egyszer bokrok és erdők közepette, fák, növények és sziklák között csatangolbatok; senki sem szeretheti a természetet úgy, mint én – erdők, fák és sziklák adják azt a visszhangot, melyet az ember kíván.”

További sikeres *Muzsikál az erdő* rendezvényt a mátraiaknak.

Pápai Gábor

A harmadik oldal

Aközelmúltban, a Kossuth rádióban Természetvédelem kontra gazdálkodás címmel elhangzottakhoz az alábbiakat szeretném hozzáfűzni:

A Natura 2000-területek magyarországi kijelölése a tulajdonosok megkérdezése, beleegyezése és kiértékelése nélkül történt meg, az alkotmányosság elvének megsértésével. A korlátozások az új erdő- és Natura-kezelési tervekben, az új erdőtelepítéseknél folyamatosan beépítésre kerülnek. Konkrét ígéretek voltak a 2005-től történő kompenzációra, ami persze azóta sem valósult meg, „köszönhetően” a zöld ellenlobbinak. A Natura eredetileg csak állapotfenntartást ír elő (ez sem könnyű, a Kárpát-medencét leginkább érintő, globális éghajlati változások miatt). A valóságban viszont lassan már szigorúbbak a naturás megkötések, mint a védett természeti területek esetében (konkrét példa, hogy egy több mint 100 hektáros erdő Natura-kezelési terve kapcsán százötven körüli korlátozást írt elő tíz ökológus szakember). A két kategória egybemosása egyébként a természetvédelem alig titkolt célja. Európában Magyarországon jelölték ki arányosan az egyik legnagyobb Natura területet. Mi vagyunk tehát Európa nemzeti parkja, miközben a Lajtán túliak támogatottságot élveznek és gazdaságilag boldogulnak. Ugyanakkor a Natura hálózatot egyesek hazánkban láthatólag nem az EU által eredetileg kitalált célra használják, hanem belföldi hatalmi pozíciók kiépítésére és bővítésére. Az új erdőtörvény is ennek szellemében készült el. Azt vitapartnerem is önként elismerte az említett műsorban, hogy a kontinensen a legszigorúbb erdőtörvény a miénk, ezért igen nehéz nálunk tobbletelőrésért támogatást szerezni. Saját önkormányzati bürokráciánk áldozata tehát a 200 ezer hektár naturás magánerdő. Ezek több tízezer tulajdonosának sorsa pedig senkit sem érdekel. A Naturából eddig mindenki csak hasznot húzott (kijelölő, tervekészítő...), kivéve a tulajdonost, a gazdálkodót, aki megfizeti az árát. Mellesleg a kijelölt erdőingatlanok forgalmi értéke a töredékére csökkent. Kétségtelen, a természetet védeni kell, de nem az ott élők rovására, különösen nem az ott élőtől, mert akkor ki fogja majd művelni az erdőt (netán a „hozzáértők”?). Pedig a megoldás alapulbatna az egyszerű, ősi szokásjogon: aki rendel, az fizet. Időben és értékarányosan.

Luzsi József

Tartalom

Idén is muzsikált az erdőIX./B2

Kucsara Mibály:
Vízteni ismeretek az erdészeti-gyakorlatban és oktatásban.....298

Beliczay István:
A vízhiány enyhítésének lehetősége a Duna-Tisza köze déli részén301

Nagy László:
Erdészeti klímafórum Balassagyarmaton302

Molnár Csaba:
Viking sors – A klíma művelődéstörténete304

Fázsy Anikó:
A hódítás új korszaka305

Domokos Gergely:
Még egyszer a pusztá szilről „szárazodásunk” okából306

Dr. Szép Tibor:
Az erdőkárok hatása a fapiacra307

Horváth Attila:
Árvízkar a Szolnoki Erdészetről310

Parkerdő természetesen312

Kiss János:
Erdőrendezési Napok a rónaságon314

Magánerdőben317

Bárány Gábor:
Zöld könyv319

Dobay Pál:
Hol ringott egyesületünk bölcsője?320

Egyesületi hírek322

Pethő József:
Egy életmű margójára324

Dobay Pál:
Emlékezés és főhajtás Stasney Albert professzor előtt328

Pápai Gábor: Lelkes Lajos hetvenéves329

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLV. évfolyam 9. szám (szeptember)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Dr. Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon: 201 62 93, fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2010. szeptember 2.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Az erdő és a víz. Fotó: Ormos Balázs

Víztani ismeretek az erdészeti gyakorlatban és oktatásban

Mindnyájan tudjuk, akik az erdészeti ágazathoz kötődő gazdálkodási, tervezési, kutatási, oktatási tevékenységet folytatunk, hogy szakmánk műveléséhez, egyebek mellett víztani-vízgazdálkodási ismeretek is szükségesek. Eme egyszerű tény a gyakorlati tapasztalatok sokasága igazolja.

Miért kell mégis foglalkozni e témakörrel? Mert azt is tapasztalati ténynek lehet tekinteni, hogy az ún. „erdészeti vízgazdálkodás” – tisztelet a kivételes eseteknek – többnyire, sőt alapvetően csak passzív módon valósul meg, azaz csak akkor, amikor elkerülhetetlen. A vízzel való aktív, tudatos, tervszerű gazdálkodásra vannak ugyan említésre és elismerésre méltó példák, de az erdőgazdálkodók többsége erre nem fordít megfelelő figyelmet. Ennek ellenére e többség is úgy tartja, hogy szükség van a víztani-vízgazdálkodási ismeretekre, amelyek ezért fontos elemei a képzésnek is. A képzés pedig akkor lenne igazán eredményes, ha a vizekkel, vízkészletekkel kapcsolatos aktív tervezésre-cselekvésre, azaz vízgazdálkodásra inspirálná az erdészeti gyakorlatot.

Az elmúlt évtizedekben jelentősen változott az erdőgazdálkodás és a vízgazdálkodás, külön-külön is és egymással kapcsolatban is, mind tartalmi, mind szemléleti vonatkozásban, s mint ismeretanyagok, a jelentőségüket tekintve is. Ezért minden egyéb körülménytől függetlenül időszzerű a vizes ismeretek oktatásának és gyakorlati felhasználásának áttekintése és újragondolása az erdészeti gyakorlatban és az egyetemi oktatásban egyaránt.

Az erdő és a víz kapcsolata

A teljesen természetes körülmények között is meglehetősen változatos az erdők és a vízviszonyok egymásra hatása, az erdőgazdálkodás és a vízgazdálkodás által befolyásoltan pedig különösen sokrétű. E kölcsönhatás térben és időben, dombvidéken és sík vidéken, nedvesebb vagy szárazabb környezetben más és más módon érvényesül.

A kérdéskör iránti érdeklődés régtől való meglétét a szaklapok régi számainak írásai is jelzik. Talán nem véletlen, hogy az

„Erdészeti lapok” 1862-ben megjelent első számának első cikke, a Mérei Károly által publikált „Az erdők jelentősége a természet nagyszerű háztartásában” című írás, igen jelentős részben a vízháztartásról szól. Az Erdészeti Lapok, csaknem százötven éves története során, számos alkalommal foglalkozott az erdő és a víz kapcsolatával. Az érdeklődés azonban, ahogy az más dolgokkal is történni szokott, gyakran évtizedekre háttérbe szorul, de időről-időre felerősödik, például az erdők és az árvizek összefüggése vonatkozásában.

Az erdők és a vizek között sajátos kölcsönhatás van. Ez abban nyilvánul meg egyfelől, hogy az erdők igen jelentős mértékben, gyakran meghatározó módon kötődnek a vízviszonyokhoz. Az erdők létét és létezésének módját, formáját, minőségét a hidrológiai adottságok alapvetően befolyásolják. A magyarországi erdők sokfélesége, egyebek mellett a vízviszonyok sokféleségének is a visszatükröződése. Mindemellett az erdők (telepítésükkel, létükkel és kitermelésükkel egyaránt) visszahatnak a patakok, folyók vízjárására, a talajvízszintek, az erózió, az árvizek alakulására, a kisebb-nagyobb területek, térségek vízháztartási sajátosságaira.

Az erdészeti vízgazdálkodás

Vízgazdálkodásnak, általános értelemben és a törvényi megfogalmazás szerint is, a vizek hasznosításával, hasznosítási lehetőségeinek megőrzésével, a vizek

kártételei elleni védelemmel és védekezéssel összefüggő tevékenységek összességét nevezzük. Az erdészeti vízgazdálkodást egyrészt e fogalomkörön belül lehet elhelyezni, mint az erdővel és erdőgazdálkodással kapcsolatos vízgazdálkodást, másrészt azonban szélesebben értelmezhető, sőt értelmezendő. Talán úgy is lehet fogalmazni, hogy az erdészeti vízgazdálkodás részben közvetlen tevékenységek révén, részben pedig közvetett módon, egy szemlélet révén valósul meg, s ez utóbbi jelenti azt a bizonyos szélesebb értelmezést.

A közvetlen kategóriába tartoznak a vizekkel, illetve vízkészletekkel kapcsolatos együttműködések, azaz a térségi vízgazdálkodókkal, a kövizegekkel és víztársulatokkal való kapcsolattartás, s az e kapcsolatokból adódó feladatok végrehajtása. Ezeken túlmenően az erdőgazdálkodó saját vízgazdálkodási tevékenységet is folytat, egyfelől az erdő- és vadgazdálkodási, természetvédelmi, közjóléti célú vízhasznosítások, másfelől a vizek kártételeinek mérséklése érdekében. Mindezek különféle vízépítési kisműtárgyak, illetve kislétesítmények létrehozásában és működtetésében valósulnak meg.

A közvetlen tevékenységek mellett nagyon fontos az erdészeti vízgazdálkodás közvetett módon való megnyilvánulása, amely a vízviszonyok ismeretén alapuló alkalmazkodást jelenti, valamint egy olyan szemléletet, amely ré-

* NyME, docens, Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanszék

vén mindig tudatában vagyunk annak, hogy a területhasználattal kapcsolatos tevékenységeink hatással vannak a vízviszonyokra, amelyek azután természetesen visszahatnak az erdőre.

- Amikor erdőtervezés során, a termőhely feltárásakor és jellemzésekor figyelmet fordítunk a talaj vízgazdálkodási (vízáteresztő, vízbefogadó, víztartó) sajátosságaira, a szivárgó vizekre, a talajvíz elhelyezkedésére és évközi változásaira, az esetleges előntések lehetőségére, gyakoriságára és tartósságára, akkor tulajdonképpen gazdálkodunk a vízviszonyokkal.

- Amikor olyan fajtát választunk, amely az adott vízkészleteket jobban hasznosítja, mint egy másik, mert kisebb a transzspirációs tényezője, azaz a szárazanyag létrehozásával kapcsolatos vízfelhasználása, akkor gazdálkodunk a vízzel.

- Amikor az erdőművelési beavatkozások során arra is gondolunk, hogy a tisztítással, gyérítéssel befolyásoljuk a vízháztartást, mert a kisebb levélfelület révén kisebb lesz az intercepció, nagyobb lesz az állományi csapadékrész,

s így növekedhet a beszivárgás lehetősége, akkor gazdálkodunk a vízzel.

- Amikor véghasználatkor előre látjuk egy terület elvizesedésének lehetőségét, mert drasztikusan csökken a vegetáció tömege és így a vízfelvétel is, s amikor e körülménnyel kalkulálunk a felújítás tervezésekor, akkor közvetve, de gazdálkodunk a vízviszonyokkal.

- Amikor a földutak és közelítő nyomok kijelölésekor gondolunk az erózió lehetőségére és törekszünk annak mérséklésére, akkor egyben vízgazdálkodást is folytatunk, hiszen a víz okozta káresemények elkerülése érdekében is cselekszünk.

- Amikor egy erdészeti feltáróút létesítésekor nemcsak annak víztelenítésére gondolunk, hanem arra is, hogy e vonalas létesítmények jelentősen befolyásolhatják a víz felszíni és felszín alatti lefolyásának és összegyülekezésének folyamatát, akkor nemcsak utat építünk, hanem egyben vízgazdálkodunk is.

Az erdészeti vízgazdálkodás az általában vett vízgazdálkodás egyfajta területi, illetve területhasználati specializációja, amely alapvetően az erdővel borított te-

rületekhez kötődik, ahol a vízi környezetben rejlő lehetőségek hasznosítása, a szélsőséges viszonyok elleni védekezés, valamint a vizek, a vízkészletek védelme és megőrzése formájában mutatkozik meg. Erdészeti vízgazdálkodásnak nevezhető továbbá a különféle erdészeti tevékenységeket befolyásoló mindazon szempontok, megfontolások együttese, azaz egy olyan szemlélet, egy olyan tudat érvényesülése, amely a vízviszonyokhoz való alkalmazkodással, a vízháztartás befolyásolásával és a vizekkel való gazdálkodással közvetve vagy közvetlenül kapcsolatos.

Víztani ismeretek az oktatásban

Az erdőmérnökképzésben az 1808-as kezdetektől, változó módon és tartalommal, de folyamatosan jelen van a vízzel kapcsolatos ismeretek oktatása. Ennek részletes történetét „Az erdészeti felsőoktatás 200 éve” című kiadvány II. kötet tartalmazza, amelyből megtudható, hogy már az Erdészeti Tanintézet első tanára, Wilckens Henrik Dávid által összeállított első tanrendtervezetben is jelen voltak a víztani ismeretek, az építészet

Grube Kereskedelmi Kft.

2030 Érd, Kadarka u. 1.

Tel.: +36 23 520-180, 30 670-85-00, 20 98-46-165

Fax: +36 23 520-183 • E-mail: info@grube.hu • Web: www.grube.hu

A legjobb vadriasztó szer téli vadragás ellen nagy vadsűrűség esetén

A rózsaszín páncélos

WAM EXTRA rosarot

vadragás elleni szer

Nagyon hatékony kenhető szer őz, szarvas és muflon téli hántási kára ellen az erdőben, lombos és tűlevelű fajok esetén

- a legjobb védőhatás és legjobb felismerés miatt rózsaszínűre (rosarot) színezve
- felhasználás **min. 2 kg/1000** növény
- stabil vödörös csomagolás
- háromszoros hatás (szag, ízlelés és optikai hatás)
- durva szemcsés paszta

A legjobbak vadriasztószere

Felhasználás:

Őz, szarvas és muflon téli vadragása ellen lombos és tűlevelű erdőkben, 0°C feletti hőmérsékleten, hajtáscsúcsra kikenve. Használatra kész termék.

Magyarországi engedélyszám: Grube Kft. MGSZHK 02.5/1973/1/2008

Ajánlatkérés: Zárda Dániel: +36 23 520-182, 30 670-85-00

részeként „Vízépítéset” címmel. Ekkor, s még mintegy száz esztendőn át a víztani tárgykör alapvetően a faanyag vízi szállításával volt kapcsolatos.

A XX. század elejétől kezdődően, a kisvasúti, majd a közúti szállítás fejlődésével a vízi anyagmozgatás jelentősége csökkent. A továbbra is „Vízépítés”-nek nevezett tantárgyban viszont egyre nagyobb teret kaptak a folyószabályozás, a duzzasztók, az alagsövezés, az öntözés témakörei. Az egyre intenzívebb erdészeti területhasználatok miatt az erózió kérdésköre is előtérbe került, s nemcsak a gyakorlatban, de az oktatásban is. Ezt tükrözi az 1904. évi tanrendben a „Vadpatakaszabályozás” majd később a „Vízmosások megkötése” című tantárgyak megjelenése.

Az elmúlt század első felében folyamatosan érlelődött a gondolat, miszerint az erdőmérnöki gyakorlatban és képzésben átfogó vízgazdálkodási ismeretekre van szükség. Eme igénynek való megfelelés fogalmazódott meg az 1963-ban Sédor János által kidolgozott „Erdészeti vízgazdálkodás” című tantárgy programjában, amely, bár kifejezetten erdőmérnök-hallgatók számára készült, de átfogta a vízgazdálkodás egészét. A tantárgytervezetben bevezetésként a vízgazdálkodás jelentősége, felosztása, s magyarországi szervezetének rövid bemutatása után a hidraulika és a hidrológia fejezetei következtek. Eme alapozás után, a vízgyűjtő terület rendezése című részben, az erózióval és a hordalékképződéssel, az erózió elleni védekezéssel, valamint a vízmosások megkötésével kapcsolatos ismeretek kerültek sorra. A továbbiakban a sík vidéki vízgazdálkodási tevékenységek közül a kis esésű patakok szabályozása, az ármentesítés és a belvízrendezés következett. A tervezetben külön fejezetként jelentek meg a vízbeszerzés, vízellátás és a szennyvizek kezelésének teendői. Ezt követték az öntözéssel, a víztárolókkal és halastavakkal kapcsolatos tudnivalók. Végül a vízerőhasznosítással foglalkozó rész zárta a sort.

Az „Erdészeti vízgazdálkodás” első előadója 1966-tól Pankotai Gábor volt. A tárgykör formálódását mutatja, hogy a viszonylag gyorsan, 1968-ban megjelent „Vízgazdálkodás” című egyetemi jegyzet címe és fő fejezetei sem egyeztek teljesen az 1963-as tervezettel, de ez is egy átfogó vízgazdálkodás volt. A tananyagot Rácz József 1975-ben átdolgozta és bővítette, amelynek eredményeként kialakult az a szerkezet és tartalom, amely mintegy harmincöt éven át alapját és keretét képezte az erdészeti vízgazdálkodás oktatá-

sának. Ez azt is jelenti, hogy a jelenleg praktizáló erdőmérnökök túlnyomó többségének víztani ismereteit e tananyag alapozta, alakította és formálta.

A képzés változásának igénye

Az erdőmérnöki gyakorlatban ma is komplex vízgazdálkodási ismeretekre van szükség. Eme alapvetésben nincs változás, a tartalom azonban természetesen folyamatosan módosul. Az elmúlt évtizedben megfogalmazódott és érlelődő legfontosabb változási elemek az alábbiak:

- Jelentősen erősödött, s továbbra is erősíteni kell a víztani alapozást, különösen a hidrológiai ismeretek oktatását, mert a környezet, s benne a vízi környezet jobb megismerése minden területhasználatól, az erdésztől is elvárható.

- Törekedni kell arra, hogy a képzésben (de a gyakorlatban is) jobban tudatosuljon, hogy a víztan nemcsak műszaki, hanem ökológiai szempontból is alapozó ismeretkörnek tekinthető, sőt tekintendő! Ezért – „horribile dictu” –, az erdőmérnöki és a természetvédelmi mérnöki szakon akár együttesen is oktatható.

- A víztan oktatása legyen olyan, hogy eme ismeretkör egyfajta közös nyelvként segítse a más területhasználókkal való együttműködést! Ennek gyakorlati megvalósulásaként az erdészeti ágazat is tevőleges részese lehet az integrált területi vízgazdálkodásnak.

- Fokozottan kell törekedni arra, hogy a víztani ismeretek oktatása ne csak szolgálja, hanem szorgalmazza, sőt inspirálja és orientálja is a gyakorlati vízgazdálkodást!

A változtatás lehetősége

Először a változás igénye fogalmazódik meg és erősödik az évek során, majd többnyire valamilyen szervezeti átalakításhoz kötődően adódik lehetőség a változtatásra. Az erdészeti felsőfokú képzés immár 200 éves története során számos átalakítás és reform történt, hiszen ahogy változott a társadalmi-gazdasági környezet, úgy az oktatásnak is változnia kellett.

A változtatások között voltak tartósak, maradandók, és voltak rövid életűek. Ez utóbbiakat, amelyek szakmai érvekkel indokolhatatlanok, sőt a szakma ellen hatók, többnyire gyorsan követte a következő. Ilyennek tekinthető az erdőmérnöki szakon a BSc-MSc-rendszerre való áttérés 2006-ban, majd az osztatlan képzéshez való visszatérés 2010-ben. Mindezt egy teljesen felesleges kitérőnek lehet tekinteni. Viszont, ahogy egy latin szállóige mondja magyarul: minden rosszban van valami jó. Ugyanis a BSc-MSc-rendszer kényszerű bevezetésének is volt egy pozitív hozadéka, ami abban nyilvánult meg, hogy az addigi tanrend, és főként a különféle ismeretkörök átgondolására készítette az Erdőmérnöki Kar vezetőit és oktatóit. Jelen „visszaváltatás” akkor lehet előre-mutató, s nemcsak egy visszalépés, ha az ötéves osztatlan képzésre való visszaállás nem csupán a BSc-MSc-rendszert megelőző tanrend változatlan visszaállításával, hanem átgondolt tartalmi változtatással valósul meg.

A szervezeti változtatások tanrendmódosítást indukáló hatása a víztani ismeretek terén is érvényesült. Felgyorsult ugyanis ama nézet formálódása és térnyerése, s nemcsak az erdőmérnöki, hanem a többi szakon is, amely szerint a víztani ismeretek meglehetősen kiterjedt témakörét célszerű egy műszaki-természettudományos alapozó (hidraulikai, hidrológiai, hidrometriai alapismeretek) és egy differenciált szakmai (domb- és sík vidéki vízgazdálkodás, vízrendezés, vízhasznosítás, víztározás) részre tagolni. Az erdőmérnöki szakon a 3+2-es képzésre való átálláskor ez meg is valósult, mert a BSc-szak tanrendjébe a „Víztan” című tantárgy, az MSc-szak tanrendjében pedig az „Erdészeti vízgazdálkodás” került.

Reményeink szerint az erdőmérnöki szakon szeptemberben újrainduló ötéves osztatlan képzésben is e két tantárgy keretében fog történni a víztani ismeretek oktatása.

Fotó: Pápai Gábor

A vízhiány enyhítésének lehetősége a Duna-Tisza köze déli részén

A lecsapolásokkal a Duna-Tisza közén megváltoztak a vízviszonyok. A talajvíz több métert süllyedt. A felszíni vizek eltűntek. A levegő aszályosabbá vált, amely már az egészségre is káros. Az erdőállományok növedéke csökkent egységnyi területre és időre vetítve. Az erdők természetes ágtisztulása, az oldalágak lefűződése lelassult, esetenként leállt, amit más tényezők is befolyásolnak. Az ágtisztulás a páratartalom, a fényviszonyok és a fafaji tulajdonságok együttes eredője.

Az erdőben a megfelelő páratartalom hiánya a hajtáslefűző gombák elszaporodását akadályozza. Ezért a fák törzstisztulása nem elégséges. Az egyes ipari követelményeknek megfelelő minőségű rönk csak jelentős többlet-élőerő ráfordítással állítható elő.

Az alacsonyabb értékű faipari alapanyag nyomott áron értékesíthető.

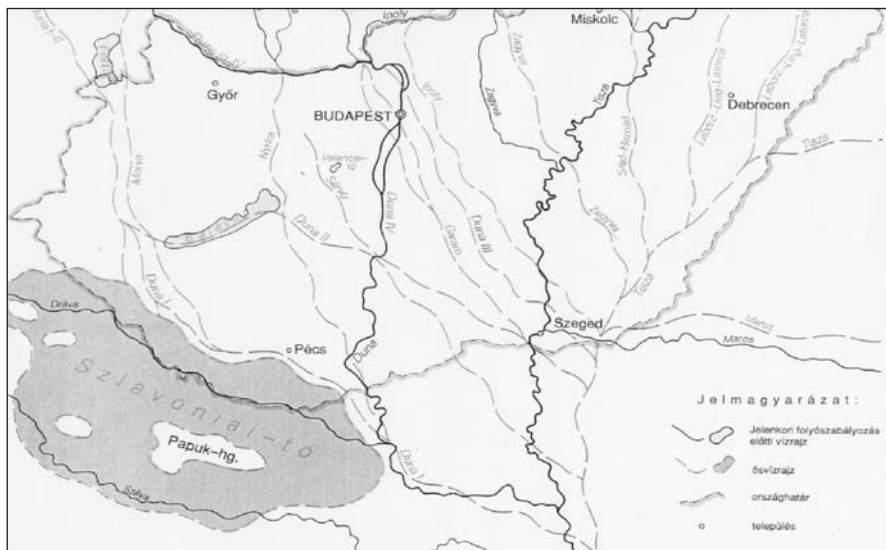
Az erdőállományok évi folyó-növekedése is visszaesett az aszályos területeken. Ehhez kapcsolódik az ágtisztulás mérséklődése.

A tölgy, mint őshonos és az egyik legértékesebb fafajunk, a megváltozott termőhelyi viszonyok miatt nem ültethető vissza a korábbi tölgyborította területekre, csak elenyésző mértékben. Ez esetben más károsító tényezők is adódnak a megváltozott vízviszonyokon túlmenően, mint pl. a vad túlszaporítása az erdő-sítendő területek többségén.

A túlzottan aszályos levegő a légszűrőnkéből nedvességet von el. A belégzett száraz páraszegény levegő a tüdőből és a kapcsolódó légzőjáratokból vonja el azt a vízmennyiséget, ami a beáramló és a kilégzett levegő közötti különbség. A különböző tüdőbetegségben szenvedőknél lehet a halmazati tényezőknek egyik eleme az aszályos levegő is. Akaratlanul felvetődik a kérdés, hogy egy hektár erdő hány ember életét mentheti, hosszabbíthatja meg, segítheti gyógyulását.

A sivatagokkal kapcsolatban élő személyek nem csak a por miatt hordanak szájkendőt.

Jelenleg az indokolatlan mértékben csökkentett Erdészeti Tudományos Intézetnek a kapacitás- és a pénzhiány miatt nem áll módjában ezeket a felvetett gondokat számszerűsítve bizonyítani.

Az erdőnek az emberi egészségvédelemre gyakorolt hatásának bizonyítása – a különböző betegségekkel szemben – már nemcsak erdész kutatókat igényel, hanem egészségügyi szakembereket is. Az erdészeti kutatások leépítése, továbbbi beszüktítése nemcsak az előrelátás hiányát tükrözi, hanem a vétség fogalmát meríti ki!

A Duna-Tisza közén a vízkérdés, mindjobban létkérdéssé válik. Az ebből adódó problémák megoldása maradéktalanul nem testálthatók a közigazgatási intézményekre. Mindenkinek tennie kell azt, amit a lehetősége megenged. A nagy volumenű beruházások, mint például a víz visszajuttatása a természetes víztárolókba (tavakba, medrekbe, mocsarakba, egyéb víznyerő helyekre stb.) egyértelműen az állami szervek feladata kell, hogy legyen!

A Duna-Tisza közének déli részén található egy Ős-Duna meder – lásd *térkép (Pannon Enciklopédia 18. oldal)* –, amelynek bizonyos része szükség esetén víztárolásra alkalmassá tehető.

Megfelelő szakemberek segítségével az előzetes műszaki munkálatokat el kell végezni. Az Ős-Duna által lerakott agyagagy, mint vízzáró réteg, ma is megtalálható, kivéve azon szakaszokat, ahol halastó építése, mélyítése miatt felszaggatták a mederágy egységes agyagborítását. Ahol az ősi medret a szél homokkal töltötte fel, ott az agyagagy alapján lehet követni az Ős-Dunát. A homokkal feltöltött mederszakaszok egy része is al-

kalmas a felszín alatti víztározásra, mert a homokszemcsék közötti tér jelentős mennyiségű vizet tud tárolni.

Az itt leírt Ős-Duna meder magas vízállással a Dunából feltölthető lenne az ott lévő csatornákon keresztül vízát-emeléssel. A Kun-Fehértó teljes területe bekapcsolható lenne újra a víztározásba. A vízvisszatartó műszaki létesítményeket ki kellene építeni, a meglévőket felújítani. A Szelidi-tó, a Kun-Fehértó és a kelebiai halastavak együgyanazon Ős-Duna mederben fekszenek.

A pénzügyi forrást a költségvetési szervek feladatává kell tenni. A kisebb felszíni vízterületek kialakításával a helyi lakosságot kell megbízni, bizonyos szak-személyzet helyszíni tanácsadásával segítve. Ez megoldható lenne hasonlóan, mint ahogy az erdőtelepítések anyagi dotálása történik. A kialakított vízfelület kellene pénzügyileg támogatni mindaddig, amíg az egészében fennmarad, bizonyos vízmélységet megtartva! A vízfelület hasznosítását – szaktanácsadással – a vízgazdálkodóra kellene bízni.

A vízfelületek fenntartásának ellenőrzését már meglévő intézetre kellene bízni, az erdőfelügyeletkehez hasonlóan. Így új ellenőrző apparátus fölállítása nem szükséges.

Beliczay István

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Erdészeti klímafórum Balassagyarmaton

Klímváltozás az erdészet- és a természettudományok fókuszában

2010. július 13-án Balassagyarmaton, az Ipoly Erdő Zrt. konferenciatermében, a Társaság és az OEE Balassagyarmati Helyi Csoportja Nőgrádi Erdészeti Klímafórum 2010 elnevezéssel, tudományos előadás-sorozatot szervezett.

A klímafórum a klímaváltozás és az erdő közötti összefüggéseket, illetve az erdészet szakmai feladataira gyakorolt hatásokat kívánta a témakör meghívott neves kutatói, szakértői segítségével bemutatni – az erdészet – és a társ természettudományok legújabb eredményeket felvonultató kapcsolódási pontjain keresztül.

A konferencia elsősorban a helyi, nőgrádi erdészeti szakemberek számára kívánt új háttérismereteket nyújtani a ma rendkívül kurrens és sokakat érdeklő témában. Emellett számos más erdőgazdaság (pl. SEFAG, HM Budapesti Erdőgazdasági Zrt., Északerdő Zrt.), az NyME Erdőmérnöki Kara, az MgSZH Központ és az MgSZH Váci Iroda képviselői jöttek el. A több mint félszáz résztvevő között megjelent más szakmai orientáltságú érdeklődő is bizonyította – az MTA TAKI-tól, a WWF Magyarországon át, a Duna-Ipoly Nemzeti Park szakembereiig –, hogy az erdészeti klímafórum a nyári szabadságolások és az odakint tomboló kánikula ellenére, élénk érdeklődést váltott ki.

Ebben nagy szerepe volt annak is, hogy a helyi csoport és az Ipoly Erdő Zrt. felkérését neves tudományos szakemberek fogadták el, akik a szakmai igényesség és objektivitás, a tudományos eredmények értő tolmácsolásának zálogát jelentették. Nem titkolt cél volt az is, hogy a rendezvény elnevezésében szereplő fórum-jelleg valódi tartalmat kapjon. A szervezők arra próbálták ráhangolni, ösztönözni a résztvevőket, hogy kérdezzék a megjelent előadókat, fejtsek ki bátran szakmai gondolataikat, és ezáltal tegyék előbbé az egyes tematikai blokkok lezárását jelentő kérdések-válaszok erre szánt időtartamát.

A konferencia nyitóelőadása megalapozó természettudományi ismereteket közvetített *dr. Nagy Balázs*, az ELTE TTK Természetföldrajzi Tanszékének adjunktusa, klímaváltozással kapcsolatosan ismert magyar Antarktisz-kutató,

a Földgömb földrajzi tudományos folyóirat főszerkesztője segítségével. Prezentációja során rávilágított a klímaváltozások hosszú földtörténeti múltjának legfontosabb állomásaira, a Föld klímamúltjára, az ősi éghajlatváltozások rövid jellemzéseitől egészen a közelebbi múltban zajlott kis-jégkorszak változó éghajlati dinamikájáig. A magashegyvidék és a sarkvidékek jégkörnyéki és eljegesedett területeinek kutatása számos kérdésre ad választ, nem csak a múltban zajlott felmelegedési és lehűlési időszakok pontos feltérképezésével kapcsolatban, de a mában zajló változások és a jövőben várható hatások kapcsán is. Különösen érdekes volt a Suceava-i erdészettel közösen folytatott kutatómunka rövid bemutatása, melynek során jéggel kitöltött aknabarlangokba sok évtizeddel, évszázaddal ezelőtt behullott, koros cirbolyafenyők évgyűrűinek elemzését használják fel, egy adott terület klímamúltjának kutatásában.

Az ezt követő előadás megtartására a hazai klímakutatás és modellezés két legnevesebb szakemberét kértük fel, *Prof. Dr. Bartholy Judit* egyetemi tanár, az ELTE TTK Meteorológiai Tanszékének vezetője és *Prof. Dr. Mika János* egyetemi tanár, az OMSZ főtanácsosa, az EKF Földrajz Tanszékének tanára személyében. Bartholy professzoraszony más irányú szakmai feladatai miatt sajnos nem lehetett jelen a konferencián, de Mika János professzor összehívott prezentáció keretében bemutatta a tanszéki kutatógárda eddigi eredményeit is. Az előadás a klímamúlt rövid áttekintése után a jelenleg érvényesülő éghajlatváltozás észlelhető és mérhető adataira, illetve a várható klímaforgatókönyvek kimeneteire, változataira, a világ-, európai és hazai modellek bemutatására koncentrált, a tendenciák és hatások tükrében. A hazai változások legfontosabb modell-eredményei az éves középhőmérséklet várható növekedését, a nyári félév és a nyári hónapok középhőmérsékleteinek emelkedését, csökkenő tenyészidei csapadékmennyiséget, illetve a téli félévre vonatkozóan a téli hónapok középhőmérsékleteinek emelkedését, a téli hónapok csapadékösszegeinek várható növekedését prognosztizálják. Mindemellett az éves csapadékmennyi-

ség szélsőséges eloszlása is tovább fokozódik, a szélsőséges időjárási helyzetek számának növekedése kíséretében, a hazánk területére futtatott modellek előrejelzései szerint. A fenti várható tendenciák ismeretében az erdészeti szakmai feladatok ilyen irányú előretérvezése nem hagyható figyelmen kívül.

Az előadónak feltett kérdések, majd a válaszok és rövid szünet után, az erdészettudományok szakmai képviselői tartották meg előadásait. Elsőként *Prof. Dr. Mátyás Csaba* akadémikus a 2010 áprilisában, a világ mértékadó tudományos folyóiratában, a Nature-ben megjelent cikkének bővített formátumú bemutatását hallgathatták az érdeklődők.

Az akadémikus prezentációjában a klímaváltozás erdőkre gyakorolt ökológiai hatásainak másfajta megközelítésére hívta fel a hallgatóság figyelmét. A fajok élőhelyeinek északra tolódása mellett, nagyobb odafigyelést igényelne – mind ökológiai, mind gazdasági oldalról – az erdőhatár alsó pereme. A mindmáig kutatási oldalról elhanyagolt ún. szárazsági erdőhatár jelenleg megfigyelhető dinamikus változásai, számos nem kívánt ökológiai, szociális és gazdasági hatással járhat. Az eddig elszigetelt és az adott területeken jelentkező aszályos időjárás számlájára írt erdőpusztulások, mára egyértelműen bizonyíthatóan nagy kiterjedésű – pl. Közép-Európától az Egyesült Államokig – összefüggő rendszert alkotó, súlyos probléma képét vetítik elénk. Ahogy az előadó bemutatta, hazánk sem jelent kivételt e világlegenség alól. Az utóbbi évek csapadék-szegénységének következtében, pl. a délnyugat-dunántúli klímfüggő domb- és sík vidéki bükköseinket már tömeges bükkpusztulás és emiatt sok tízezernyi köbméter jelentő kényszerkitermelés érte. A makroklimatikus viszonyok hazai változásai ma már sok állományalkotó fafajunk számára határhelyzetet jelent és a fajok, társulások ez irányú tűrészatairól csak kevés információ áll rendelkezésre.

Közvetlenül kapcsolódva Mátyás Csaba akadémikus előadásához e pusztulási folyamatok és a klímaváltozás közötti összefüggések genetikai oldalú megközelítését hallhattuk, *Dr. Borovics Attila*, az ERTI főigazgatójának előadásában. Bár Európában működik egy nemzetközi összefogású, hatalmas

adatbázist felépítő környezeti erdő-monitoring program (ICP Forests), ennek kapcsán azonban csak kevés genetikai alapú háttérinformáció áll rendelkezésre. Pedig – ahogy az előadótól megtudhattuk – a klímaváltozás következtében zajló pusztulási folyamatoknak a fajok genetikai szerkezetére gyakorolt hatásai igen jelentősek. A genetikai sokféleség és a természetes génkészletek megőrzése, az egyes állományalkotó fajok genetikai jellemzők szerinti alkalmazkodása a klímaváltozástól eredő környezeti stresszhatásokkal szemben, a környezeti változások és a lehetséges genetikai következmények, illetve a mindehhez kapcsolható erdőművelési beavatkozások jelentették a széles kitekintésű előadás rész-témaköreit. Borovics Attila prezentációjában vázolta, hogy mindezek jelentősen befolyásolják majd a jövőben a szaporítóanyag-gazdálkodást, a magtermelő állományok és az erdészeti génrezervátumok létét. Egyben hangsúlyozta a genetikai szempontok vizsgálatának fontosságát a különböző erdőművelési módszerek meghatározásakor, a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás során.

Az erdészettudományi előadói blokk utolsó előadását *Prof. Dr. Csóka György*, az ERTI Erdővédelmi Osztályának vezetője tartotta, aki az erdővédelem oldaláról vizsgálta az éghajlatváltozás jelenlegi hazai hatásait és vázolta egyben a jövőre vonatkozó modellezéseket. Bevezetésében az Erdővédelmi Jelzőlapok

fél évszázadot átölelő adatbázisának elemzése alapján bemutatta, hogy a 2007. évhez hasonlóan 2010 is az erdőkárok kiemelt éve lehet. Sőt, az idei év az abiotikus eredetű erdőkárok (széldöntések) következtében az 1960-as évek óta rekordévnak számíthat majd. Az előadás során a szakemberek megismerkedhettek a hazánkban „újnak” számító, zömében délről terjeszkedő erdőkárosító rovarfajokkal és az általuk okozott károk vagy kárláncok lehetséges kimeneteleivel. E fajok kedvező környezeti feltételek esetén akár tömeges elszaporodásra is képesek, invazív jellegű megjelenésük új típusú biotikus eredetű erdőkárokkal teheti kézzel foghatóvá a hazai éghajlatváltozás erdőkre gyakorolt hatásait.

Az előadókhoz intézet kérdések, vitaindító gondolatok, illetve a válaszok és a szünet után az erdészeti- és természettudományok kapcsolódását bemutató tematikai blokk vette kezdetét. Ebben első prezentációként *Dr. Standovár Tibor*, az ELTE TTK Növényrendszertani és Ökológiai Tanszékének docense fejtette ki problémafelvető és gondolatébresztő kérdéseit, a klímaváltozás és az erdők természetességi állapotának változásai, illetve a lehetséges alkalmazkodás forgatókönyvei kapcsán. Ezt követően az Országos Meteorológiai Szolgálat két fiatal kutatója a hazai éghajlatváltozás nyomán jelentkező, és érdeinket veszélyeztető időjárási jelenségeket mutatta be. *Németh Ákos*

vezető tanácsos a Magyar Meteorológiai Társaság Agro- és Biometeorológiai Szakosztályának titkára a hazai erdőtűzek észleléséről, előrejelzéséről, az erdőtűz kockázat vizsgálatok és riasztási rendszer hazai vonatkozásairól tartott bemutatót, míg *Pátkai Zsolt* tanácsos, az Időjárás-előrejelző Osztály munkatársa, a 2010 májusában bekövetkezett széldöntések időjárási hátterét vázolta, benne a kiterjedt vihartöréseket okozó Zsófia-ciklon kialakulásának és lefolyásának részletes bemutatásával.

A klímaváltozás a következő évtizedek egyik legnagyobb és legsokoldalúbb szakmai kihívását jelenti majd az erdészek számára. A probléma olyan sokrétű, hogy az erdészeti ágazat sem nélkülözheti a társ-tudományágak kapcsolódó kutatási eredményeinek felhasználását. E szakmai háttérismeretek nélkül a jelentkező problémákra jó gyakorlati megoldások nem szülehetnek. Emiatt minden olyan fórum, ahol a szerteágazó problémakörben lehetőség teremtődik a legújabb kutatási eredmények közlésére és a gyakorló erdészeknek történő átadására, kiemelt jelentőségű.

Reméljük a szervezők nevében, hogy a **Nógrádi Erdészeti Klímafórum 2010** konferencia újabb kaput nyitott e témában, és a jövőben lehetőség teremtődik majd – akár kárpát-medencei kitekintéssel is – a folytatásra.

Nagy László
okl. humánökológus

Képviselőtünk a Vidékfejlesztési Minisztérium szervezetében

Az EL július-augusztusi számában, a 250. oldalon rövid tájékoztatót adtunk az államigazgatásban bekövetkezett, szakmánkat érintő változásokról.

Államigazgatási képviselőtünk megváltozott keretek között működik tovább a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) szervezetében. Augusztus 2-án hatályba lépett a vidékfejlesztési miniszter 4/2010. (VII. 30.) VM utasítása a VM szervezeti és működési rendjének ideiglenes meghatározásáról.

Államigazgatási képviselőtünk megváltozott keretek között működik tovább a VM szervezetében.

A KvVM beolvasztását, valamint a feladat- és felelősségi körök részleges átrendezését követően - a 4/2010. (VII. 30.) VM utasítás szerint:

Az átalakult Természeti Erőforrások Főosztálya *Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály* néven működik az *élelmiszerlánc-felügyeletért és agrárigazgatásért felelős helyettes államtitkár* alárendeltségében.

A Főosztály szervezeti tagozódása:

- Erdészeti Osztály
- Vadászati Osztály

- Halászati Osztály
 - Halászati Operatív Program Irányító Hatósági Osztály
- A *természetvédelem* minisztériumi képviselőtét a *környezet- és természetvédelemért felelős helyettes államtitkár* alárendeltségében működő, alábbi szervezeti egységek alkotják:

Természet-megőrzési Főosztály

- Ökológiai Osztály
- Natura 2000 Osztály
- Természetvédelmi Birtokügyi Osztály
- Természetvédelmi Monitoring Osztály
- Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály*
- Agrárharmonizációs és Vagyonkezelési Osztály
- Tájvédelmi és Ökoturisztikai Osztály
- Természetvédelmi Őrszolgálati és Kezelési Osztály
- Barlang és Földtani Osztály

Forrás: VM Értesítő, 2010. augusztus 2. - 4/2010. (VII. 30.) VM utasítás

Lapzárta kor érkezett hír:

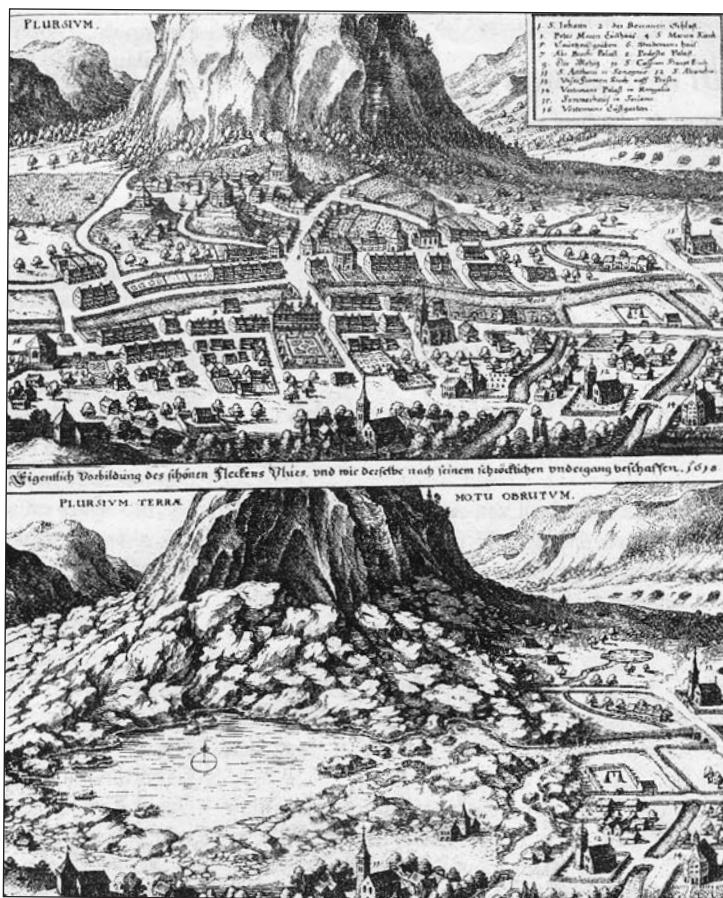
Az Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály új vezetője *Vajai László*.

Viking sors – A klíma művelődéstörténete

Az utóbbi hónapokban a sorsfordítóként beharangozott, végül hatalmas kudarcra végződött koppenhágai klímakonferencia és a legelismertebb klímakutatókat adóhamisítás gyanújába keverő levelezés jól időzített kiszivárgtatása után – csökkenteni látszik az éghajlatváltozás iránti heves érdeklődés. Talán most jött el az ideje annak, hogy indulatoktól és előítéletektől mentesen tudjuk értékelni a földi éghajlat változására mutató jelenségeket, mérési eredményeket, és reálisan lássuk az emberi tevékenység hatását.

Wolfgang Bebringer két-három évvel megelőzte a korszellem változását, amikor 2007-ben megírta *A klíma kultúrtörténete – A jégkorszaktól a globális felmelegedésig* című, magyarul most megjelent könyvét. A munka különlegessége a szerző távolságtartó, objektív nézőpontja. Nem fogadja el minden bizonyíték nélkül az ipari és mezőgazdasági termelés éghajlatra gyakorolt hatását. Felhívja a figyelmet, hogy az efféle kijelentések manapság divatosak, ez pedig nem segíti a kutatási támogatásért sorban álló tudósok tárgyilagosságát. Ugyanakkor *A klíma története* nem hasonlítható azokhoz a klímászkepticusnak mondott, gyaníthatóan valamely gazdasági érdekcsoport pénzügyi támogatását élvező művekhez sem, amelyek a legegyszerűbb jeleket is félresöprik, örült összeesküvéseket emlegetve.

A kötet a jelenlegi klímaváltozás társadalmi hatásainak, valljuk be, lassan unalomig ismert elemzése előtt bemutatja a földi éghajlat történelmi változásait, a felmelegedéseket és lehűléssel kezdődött jégkorszakokat. Ez a rész sok újdonságot tartalmazhat még a témát követő olvasók számára is. Az éghajlat az őskorban és az ókorban sokkal drasztikusabban hatott az emberek életére és egész civilizációk sorsára, mint manapság, hiszen nem voltak meg a zord időjárás, az aszály és az áradások elleni védekezés technikai eszközei. Az egyiptomi óbirodalom összeomlását

például a Nílus rendszeres áradásának Krisztus előtt 2150 körül bekövetkezett felborulásával hozzák összefüggésbe. Az aszályos időszak miatt öntötte el a folyó a part menti termőföldeket, éhínség tört ki birodalomszerte. Minthogy az ókori Egyiptom államsága a Níluson alapult, a fáraók politikai legitimitációja a mezőgazdasági termelés zavartalanságáról függött. V. Papi fáraó uralmának idején lázadás tört ki Egyiptomban, az ország több részére hullott.

A szárazabbra forduló éghajlat nemcsak a civilizáció hanyatlását, felemelkedését is okozhatja. Mezopotámia akkor indult virágzásnak, amikor a szárazság hatására visszavonult Ur és Eridu városától a Perzsa-öböl partvidéke, termékeny vidéket hagyva maga után. A sors fintora, hogy ezer évvel később, nagyjából az egyiptomi óbirodalom hanyatlásával egy időben az Akkád Birodalom végét is áttevélesen az aszály okozta.

A globális éghajlat legutóbb a XVI. században változott jelentősen, és kezdetét vette a kis jégkorszakként ismert, három évszázadig tartó hidegebb periódus. A hideg és a mérsékelt öv gleccserei megnöttek, az átlaghőmérséklet érzékelhetően csökkent. A szubtrópusi és a

tropuszi területeken kevésbé a hőmérséklet változása, mintsem a csapadék kiszámíthatatlansága okozott gondot. A gleccserek terjeszkedése nagy riadalmat keltett. Chamonix lakói 1601-ben pánikba estek, mert a ma Mer de Glace-nak hívott gleccser már két falut maga alá temetett. A Temze Londonnál gyakran befagyott akkoriban, a jégen piacokat, sporteseményeket tartottak. A folyón 1895-ben volt utoljára jégtakaró. A kis jégkorszak hatalmas károkat okozott a mezőgazdaságban, megváltozott Európa állat- és növényvilága. Izlandon, ahol kétszáz évvel korábban kezdődött a lehűlés az elviselhetetlen hideg hatására kihaltak a viking települések, miután lehetetlenné vált a növénytermesztés és a Norvégiával folytatott kereskedelem. Az utolsó hír az egyik viking faluból

egy varázslással vádolt személy elégetéséről szólt. Ez társadalmi káoszról árulkodik, hiszen korábban szinte ismeretlen volt arrafelé a boszorkányüldözés.

Behringer könyve hozzájárult ahhoz, hogy a következő évtizedekben várhatóan komolyra forduló éghajlatváltozás hatásairól valós képet alkothassunk anélkül, hogy közelgő apokalipszist látnánk magunk előtt.

(Wolfgang Behringer: *A klíma kultúrtörténete – A jégkorszaktól a globális felmelegedésig*. Corvina Kiadó, Budapest, 2010. Ára: 3500 forint)

Recenzió: **Molnár Csaba**,
Magyar Nemzet

Helyreigazítás

Az ez évi július-augusztusi lapszám 281. oldalán dr. Czerny Károly által írt cikk harmadik bekezdéséből sajnálatos módon két sor kimaradt. Így helyesen: *„fűlőbe csengenek Petőfi szavai, hogy: „akasszátok fel a királyokat!”, és Batsányi figyelmeztetése: „Vigyázzó szemetek Párizsra vessétek!”*

Ezúton köszönjük a hibára felhívó olvasóink észrevételét.

A hódítás új korszaka

Hajza a földért

A gazdag államok birtokot vásárolnak, mert nincs elég megművelhető területük, s félnek az élelmiszerhiánytól

Tíz évvel ezelőtt *Ignacio Ramonet*: A világ új arca című könyvében megállapította, hogy a XXI. század küszöbén a „második kapitalista forradalom”, a világ minden szegletét érintő globalizáció a népek függetlenségét, a demokráciát fenyegeti. A világméretű rablást az üzleti körökhöz és a bankokhoz köthető pénzügyi bűnözés kíséri, ami 2000 táján évi ezermilliárd euró hasznot hozott, az emberiség egyharmadának nemzeti jóvedelmét.

Argentína hosszú ideig a Világbank mintaországa volt, egyetemes modell, amelyet a pénzügyi szervezet dogmatikusan ki akart terjeszteni földgolyónk minden országára. A Világbank és az IMF csökkenő elvárásai mindenütt alacsony foglalkoztatottságot, létbizonytalanságot teremtenek, gyermekek szegénységét, kizsákmányolását. Argentína látványos összeomlása a neoliberalizmus berlini fala lett, felmérhetetlen társadalmi szenvedéssel járt. A gyarmatosítás korában már lezajlott egy hasonló folyamat, de akkor a terjeszkedés főszereplői az államok voltak, most pedig a vállalatok, ipari és pénzügyi magáncsoportosulások, amelyek uralni akarják az egész világot.

A hódítások célja régen a nagy területű, népes, nyersanyagban gazdag országok voltak. Ma az ilyen országok, India, Brazília, Nigéria, Indonézia, Pakisztán, Mexikó a Föld legszegényebb országai között vannak. Ramonet tíz éve még azt hitte, hogy az új korban a gazdaság feltétele már nem a nyersanyagtermelés, hanem a szürkeállomány, a tudás, a kutatás, hiszen a kis területű, semmiféle nyersanyaggal nem rendelkező államocskák – Monaco, Liechtenstein, Kajmán-szigetek, Szingapúr – a leggazdagabbak, egyik legfontosabb tevékenységük az informatika, s az új, az egész világot behálózó, állandó, azonnali és anyagatlan technológiák a pénzférának kedveznek.

Ez igaz, ám napjainkban új jelenség körvonalazódik. A felgyorsult urbanizáció, az erdőirtások, a tengerek és a fo-

lyók szennyezése, a légkör felmelegedése, az állat- és növényvilág bizonyos fajtáinak az eltűnése környezeti katasztrófákkal fenyegetnek. Az üvegházhatás, az elsivatagosodás miatt hatmillió hektár művelhető föld tűnik el évente és 10-17 millió hektáryi erdő. A folyók elterelése, a gátépítések, a vízbe kerülő ipari és mezőgazdasági szemét Földünk édesvízkészletét fenyegeti. Hiába van pénz: veszélybe került az élet. A hódítás új korszakának tanúi vagyunk, újból a nagy térségű, sok termőfölddel rendelkező országok gyarmatosítására indult a pénzvilág. Tőke és hatalom koncentrációjával privatizálásra kerül minden, ami nélkülözhetetlen az élethez: a víz, a föld. Az Amazonas deltájával együtt Brazíliában van a világ legnagyobb édesvízkészlete. Az éghajlati adottságok kedveznek a mezőgazdaságnak. Brazília 170 millió lakosából mégis 40 millióan éheznek. 30 millió ember mélyszegénységben él. A megművelhető földek mintegy 80 százaléka néhány nagybirtokos kezében van. 5,5 millió hektárt kaparintottak meg eddig külföldiek. A mezőgazdaság gépesítésével földművesek százai vesztették el a munkájukat, parasztok a földjeiket. A bankok a nagybirtokoknak és a külföldi befektetőknek hiteleznek. A Világbank, a Nemzetközi Valutaalap a nagybirtokokat, a nemzetközi tőke beáramlását támogatja, amikor olyan gazdasági programot erőltet az országra, amely nem orvosolja, hanem előidézõje a gazdasági válságnak.

2009 novemberében Londonban alapítványa, az Africa Governance Initiative konferenciáján *Tony Blair* arra biztatta a befektetőket, vásároljanak földet Sierra Leonében. Hogy ezen a „sok millió hektár megművelhető földön” sok millió Sierra Leone-i szeretne megélni, ez a volt miniszterelnököt a legkevésbé sem érdekelte.

Sierra Leone falvaiban kisgazdák rizst, maniókát, borsot, zöldségeket termelnek, a táplálékukat. A felesleget piacon adják el, ebből a jövedelemből tudják iskoláztatni a gyermekeiket. A Rokel folyó mentén élő gazdák még nem tudják, hogy a svájci Addax Bioenergy társaság itt az idén húszezer hektár földet vásárolt. Nádcukrot termel majd, amelyből etanolt állít elő az európai piacok számára, az Európai Befek-

tetési Bank és az Afrikai Fejlesztési Bank támogatásával. Sierra Leone legnagyobb folyója, amely az embereknek az életet jelenti, a svájci tulajdonos nádcukorültetvényeit fogja öntözni, a várható szennyezésről, teherautók, nagy teljesítményű gépek zajáról, poráról senki nem beszél.

A washingtoni Institute for Food Policy Research becslése szerint 2006 óta 15-20 millió hektár földet adtak el a szegény országok, Afrikában az elmúlt két évben 20 millió hektár földet adtak bérbe 30-100 évre. *Philippe Heilberg*, a New York-i Jarch Capital elnök-igazgatója Dél-Szudánban szerezte meg egymillió hektár föld bérleti jogát. A szaúdi Ben Laden-csoport 4,3 milliárd dolláros szerződést írt alá ötszáz ezer hektár rizsföldért Indonéziával. Európában a szaúd-arábiai Alt Al-Amoudi, aki állítólag a világ legnagyobb földbankjával rendelkezik, szaúdi befektetőket toboroz, miközben a szárazság sújtotta ország élelmiszersegélyért könyörög, s kormánya maga is eladásra kínál az eddig átengedett hatszáz ezer hektár mellett még hárommillió hektár földet. Az USA négyszáz ezer ha földdel rendelkezik Szudánban. Dél-Korea ugyanitt 690 ezer hektár földet vásárolt. Kis híján múlt, hogy a dél-koreai Daewoo megszerezze Madagaszkárt: 99 évre akart bérbe venni 1,3 millió hektárt, a sziget művelhető földjeinek a felét, szinte ingyen, ködös ígéreteket téve, hogy majd munkahelyeket teremt és fejleszti az infrastruktúrát. A megtermelt kukoricát és palmaolajat Koreába szállították volna. Az ügy kipattant, a népharag elsöpörte a szerződést aláíró elnököt. Utódja az üzletet semmissé nyilvánította.

Ausztriai adat: Magyarországon hétszáz ezer hektár föld került osztrák tulajdonba, de angolok, skótok, írek, izraeliek, németek, hollandok is szereztek földet, összesen tehát kb. egymillió hektár föld került eddig külföldi tulajdonba. A föld néhány év alatt a pénzügyi piacok legkeresettebb árujává lett. A gazdag államok azért vásárolnak, mert nincs elég megművelhető földjük, és félnek a nyersanyag- és élelmiszerhiánytól; a befektetőcsoportok és a magánemberek üzletet szimatolnak, hiszen a föld előbb vagy utóbb elfogy. Argentínában a Benetton egymillió hektár földet vásárolt, hogy gyapjút termeljen, a North Face és az Esprit sportöltözégyártó cég tulajdonosa ugyanitt és Chilében nyolcszáz ezer hektárt. A volt argentin elnök, Cados Menem mondása nem talált süket fülekre: „Nekünk túl sok földünk van.” Ma már Argentína földjeinek 10

* A szerző a Nagyvilág főszerkesztője

százaléka külföldieké, a híres színész, Richard Gere is itt vett földbirtokot.

2009 májusában a dél-afrikai mezőgazdasági tröszt, az AgriSA a Daewoonál jobban járt. A kongói Demokratikus Köztársaság, miután Kongo-Brazaville nemrégiben több ipamagnásnak ajánlott fel tízmillió hektár az értékes, veszélyeztetett esőerdőkből, tízmillió hektár földet engedett át az AgriSA-nak (Dél-Afrika megművelhető földje hatmillió hektár). A négy legnagyobb vásárló, Kína, Dél-Korea, Szaúd-Arábia, az Egyesült Arab Emírátságok nyolcmillió hektár megvételére készülnek Afrikában, hogy nagyüzemi módon exportra élelmiszert termeljenek. A motorizált euroatlanti civilizáció nyers-

anyagúsága kimeríthetetlen. A helyi parasztek eddig élelmiszert művelték a földet. A vevők szerint nincsenek kihasználva az afrikai földek. Ám a parlagon maradt földek részben árterületek, vagy a termőtalaj regenerálódását szolgálják. A bozótos, erdős, „felhasználatlan” területek a helybeliek kincsesbányái: itt vadásznak, gyümölcsöt, olajos magvakat gyűjtögetnek, gyógynövényeket, tüzelőt. Az új birtokosok ipari célokra akarnak termelni, nagyüzemi módon. A helyiek fenntartották és megőrizték a növényi változatosságot, a biológiai sokszínűséget. Az élet változatait védtek. A nagybirtokosok monokultúrája az élővilág egyensúlyát is fenyegeti.

Vásárlás vagy hosszú lejáratú bérlet – a gyarmatosítást mindig úgy állítják be, mint a fejlődés új formáját, amely az eladó országnak is előnyös. A befektetők azt állítják, a szegénység ellen küzdenek, hiszen munkahelyeket teremtenek. Hogy ebből mi az igazság? Az Ad-dax, amely a Sierra Leone-i kormánynak egy euró bért fizet hektáronként, négyezer munkahelyet ígért, ezért adómentességet és az export után vámmentességet kapott. Eddig 50 embert alkalmaztak, köztük a helyi törzsfőnököt, aki a kitűnő szerződést aláírta. Bére havi nem egészen 70 euró – jó árfolyamon mintegy 19 ezer forint.

(A Magyar Nemzet nyomán)

Még egyszer a pusztá szilről „szárazodásunk” okából

Az utóbbi években egyre több szó esik éghajlatváltozásról, és az ún. globális felmelegedésről. Ennek kapcsán már valami amatőr nyelvészkedő honfitársunk meg is alkotta az egyik legszebb-legújabb magyar kifejezést: a klimatikus kiszáradási folyamatot elnevezvén „szárazodásnak”. Ez túltesz még az eddigi hasonló szófacsarványokon is, mint „özönnövény, tájidegen, invazív fafaj” stb. Szegény Kazinczy, Arany, Móra, Kosztolányi, Lőrincze prof és édes anyanyelvünk sok más ápolgatója valószínűleg forog a sírjában.

Az Erdészeti Lapok csaknem valamennyi számában olvashatunk a problémáról, a szerzők sokfelől körüljárják a témát, egymással is vitatkozva gyakran. Legtöbb szerző felveti azt, hogy végül is lehet-e valami módon alkalmazkodni, illetve kivédeni az ország és a Kárpát-medence erdeit valóban sújtó időjárási szélsőségeket, ezen belül főleg az aszályt.

A hazánkban jelenleg tenyésző, gazdaságilag is értékesnek mondható lombos fafajok között nincs olyan, amely egyenrangú volna szárazságtűrő tekintetében a turkesztáni pusztá szillel (*Ulmus pumila* var. arborea). A közép- és belső-ázsiai sivatagok mindent tűrő, gyorsan növő kemény fája egyike a legalkalmasabbnak arra, hogy megpróbálja szakmánk, hivatásunk ezzel a fafajjal is kivédeni, mérsékelni a „szárazodási” károkat, hátrányokat.

Ezzel a témával az Erdészeti Lapok számaiban több írás is foglalkozott: *Dr. Kőbalmi Tamás*: Erdész szemmel a mongóliai pusztá szil árnyékából, 1977. február. *Dr. Tóth Béla*: Tapasztalatok a pusztá szil termesztéséről, 1999. március. Előbbi két ismertetőhöz nekem is volt bátorságom hozzákontárkodni, már csak a csemetetermelő jogán is: Erdész szemmel a magyar pusztá szil árnyékából, 2002. december.

A turkesztáni pusztá szil elterjedésének és elismertségének talán legfőbb akadályja, hogy ez a Kárpát-medence éghajlati és ökológiai körülményeihez eleve jól alkalmazkodott fafaj nem számít „öshonos”-nak. A fafaj ennek ellenére már sok tekintetben bizonyított és szívósan folytatja térhódítását, mondhatni diadalútját. Egyre több fiatal, sőt középkorú erdő elegyfája, vagy második koronaszintje, védőszegélye, vadkármentés „rágó fája”, útfásítások, fasorok fája, alanya a dekoratív és város-tűrő dísz változatoknak. Parképítők, kertészek egyre kedveltebb és keresettebb „sövénynövénye”.

A Keleti-főcsatorna és öntözőrendszerei mentén 25-35 éves 20 méter magasságot is elérő erdősávok és galéria-erdők zöldellnek.

Az Erdészeti Lapok 2010. márciusi számában *dr. Rédey Károly* javasolja elegyfajának. „Növőtér-bővítési ajánlások szelektált akácfajták ültetvényeiben”. Értékes kemény fáját újabban a tűzifa-kereskedők, legális és nem legá-

lis fakitermelő vállalkozók is megismerték és keresik. Energiaerdők számára sokkal értékesebb, nagyobb kalóriaértéket adó alapanyag, mint a fűz és a fűzfélések. A pusztá szilt vadásztársaságok is szívesen telepítették (míg volt pénzük és területük) vadbúvó csendresnek, az őz és szarvas pedig takarmány gyanánt eszi-rágja, utána nagy eréllyel újrasarjad. Abádszalókon látható ennek szép példája több mint 60 hektáron. Terméketlen vagy terméketlenné tett területek visszanyerésében is megkerülhetetlen a pusztá szil (rekultiváló, revitalizáló).

Habár ez a 2010-es esztendő első felle katasztrófális vízőzónával alaposan rációfol a kiszáradási és felmelegedési jelzésekre, mégis a jövőbeni erdőtelepítéseknel és felújításoknál a pusztá szil valószínűleg nagyobb szerepet fog kapni abban a bizonyos fafajpolitikában.

Domokos Gergely

Új belépők

Debreceni Helyi Csoport: *Raffai Zolt* erdésztechnikus, *Klinkó Nándor* erdésztechnikus, *Pósán Balázs* erdésztechnikus, *Barkó Szabolcs* erdőmérnök; **Szombathelyi Helyi Csoport:** *Balogh Tibor* erdésztechnikus, *Cséve Norbert* egyéb középfok; **Pest megyei Magánerdő-gazdálkodási Helyi Csoport:** *Nascsóné Fodor Erika* egyéb felsőfok, *Illés Frigyes* egyéb felsőfok.

Az erdőkárok hatása a fapiacra

Ausztria példáján keresztül

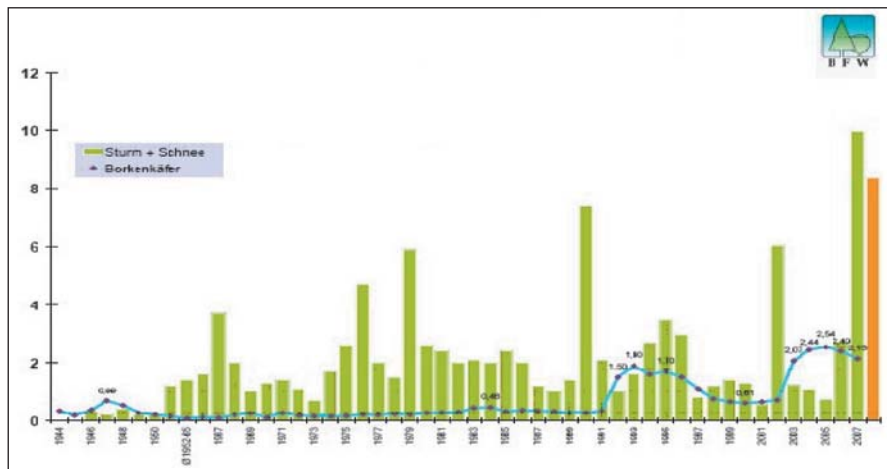
Rövid távon nincs szoros összefüggés a károsodott faanyag megjelenése és az árváltozások között.

A kiugróan nagy mennyiségben, sokszereően megjelenő károsodott faanyagvolumen egy-egy alkalommal lefelé mozdítja az árakat, ami mind a rövid, mind a hosszú távú hatását tekintve rontja az erdőgazdálkodás jövedelmezőségét. Ez a hatás azonban csak nagyméretű és nagy kiterjedésű károk (több tízmillió m³) esetén figyelhető meg.

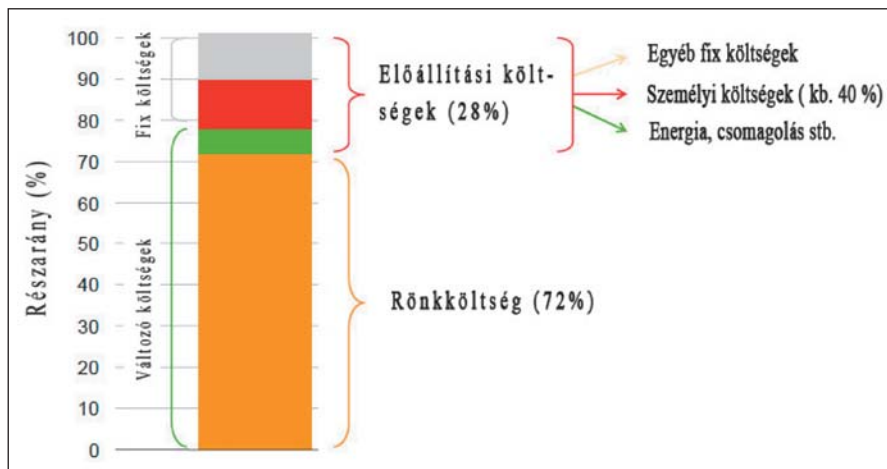
Az olyan lokális kárnak, mint ami ez évben Magyarországot is érintette, biztosan nem lehet ilyen következménye. A következő időszak fakeskedelmi tárgyalásainál erre minden erdőgazdálkodónak figyelemmel kell lennie.

Analitikai elemzések az új típusú erdőkárok és a piaci reakció összefüggésére az európai unión belül számos országban történtek. Az erdei faanyag tekintetében legnagyobb fafeldolgozó kapacitással és ezzel együtt legnagyobb faimporttal Magyarország szomszédságában Ausztria rendelkezik. A fakitermelés mennyisége több mint kétszerese, a feldolgozás volumene közel három-négyeszerese a magyarországi adatnak. A vizsgálat szempontjából fontos tény, hogy az elmúlt három és fél évtizedben Ausztriában évente átlag mintegy 3,6 millió köbméter faanyag károsodott, ami elérte az össztermelés 1/4-ét, tehát meglehetősen nagy arányt jelez. Az egyik legismertebb viharkár, amiről megfelelő időtávú adat-sor áll rendelkezésre, 1990-ben következett be, 8,3 millió m³ faanyag károsodott, egy „Vivian” névre keresztelt szélvihar következtében (1. ábra).

Tekintettel arra, hogy az erdei választékok kereslete származékos kereslet, az összefüggés a kész, illetve félkész fatermékek és az erdei fatermékek ára között annál szorosabb, minél magasabb az erdei faanyagok bekerülési költségének aránya a továbbfeldolgozás költségén belül, illetve minél kisebb a lehetőség a feldolgozás során a faalapanyag más irányú felhasználására. A fenyő fűrészáru előállítási költségének jelentős hányadát a fűrészlék bekerülési költsége teszi ki (2. ábra). A normál rönkféleségeknél kicsi az esély, hogy ne valamilyen fűrészi-

1. ábra. A szűkárók (kék vonal) és a szél-, illetve hőtörések (zöld oszlop) mennyisége Ausztriában 1944-től¹

2. ábra: A Stora Enso fenyő fűrészüzemeinek költségstruktúrája Ausztriában²

pari alapanyagának értékesítsük (kivétel a vékony rönk). Ezzel szemben a sarangolt választékoknál, ha kötöttségekkel is, de szabad az átjárás a papír-cellulóz, a forgácslap- és energetikaipar között, hasonló áron is többcélú lehet a felhasználás.

A tárgykörben számos publikáció (Allinger-Csollich et al. 2000, Eder 2000, Kainnz 2004, Maier 1995, Schwarzbauer 2002, 2005, 2007, 2009) jelent meg osztrák kutatók tollából. Az általuk a vizsgálatba bevont adatok általában éves adatok, az éven belüli változásokat kevésbé elemezték, átlagértékekkel számoltak. Az adatokat jellemzően 1970-től kezdődően dolgozták fel. A megadott országos termelési adatok hibahatárát 10%-on belül adják meg, mivel a fakitermeléseknek több mint a felére a 200 ha alatti, kis erdőtulajdonnal rendelkező erdőgazdálkodóknál került sor, ahol nincs teljes körű adat-

szolgáltatási kötelezettség. A hetvenes évektől kezdődően a keletkező károsodott faanyag mennyisége évente mintegy 56 ezer köbméterrel nőtt. Ezt összehasonlítva Ausztria évi több mint 15 millió köbméter fakitermelésével, piaci szempontból nem jelent szignifikáns eltérést, de hosszabb távon a trend mindenképpen figyelmet érdemel. A fakitermelési adatokat jellemzően a nyilvánosan is hozzáférhető osztrák éves fakitermelési jelentésekből (Holzeinschlagmeldung-HEM), a faanyagárakat a Statistic Austria forrásaiból merítették.

1. A károsodott faanyag mennyiségének rövid távú hatása a fenyő fűrészlék-árakra

Ausztriában az erdőkárok több mint 90%-a fenyőállományokban történt, ezért értelemszerűen a mennyiségi statisztikai elemzést fenyőrönk- és fenyőiparifa-ada-

* Fahasználati és kereskedelmi igazgató

¹ Forrás: Bundesamt für Wald, Wien (2009)

² Forrás: Stora Enso (2005)

tok alapján (papír-, rost- és forgácsfa) végezték el. Ausztria a fenyő fűrészáru-termelés mennyiségének több mint felét exportálja, ezért a fenyő fűrészáru-árakat – mint a származtatott kereslet kiindulópontját – az exportárakból vezették le. Az itt kialakult árak teljesen megfelelnek a nagy termelési potenciállal rendelkező európai országok árainak. Az itt levont következtetések – bizonyos határok között – nagyobb régióra is érvényesek.

Vizsgálták a fenyőfűrészáru árváltozásának hatását a rönkárakra. Megállapították, hogy a rönk árugalmassága közelíti az 1-es értéket, ami azt jelenti, hogy ha a fenyő fűrészáru ára 1%-kal emelkedik vagy csökken, akkor a rönk árváltozása ugyanilyen mértékben követi ezt. Megállapítható, hogy szoros az összefüggés a fűrészáru-kereslet és a származtatott fűrészrönk-kereslet között. Ez nem véletlen, ugyanis tapasztalati adatok is bizonyítják, hogy a rönkárak aránya a fenyő fűrészáru előállításának költségén belül az 50-80%-ot is eléri (Eder, 2000, Kainz, 2004, Maier, 1995).

Alapanyagforrás tekintetében, ha a minőségi különbségeket és a fűrészáru előállításához szükséges faanyagmértéket nézzük, nincs reális alternatívája más alapanyag felhasználásának a fűrészüzem számára. Az analitikai elemzés során, a függő változóként kezelt fűrészrönk árának változását, a fűrészáru, a faimport és a károsodott faanyag volumene, mint független változó bázisán vizsgálták. A becslések során minden adat az előtte lévő évhez képest relatív változást jelent, ezért a számítások közvetlenül a becsült paraméterek árugalmasságát határozzák meg.

Érdekes megállapítása a kutatásoknak, hogy a károsodott faanyag megjelenése befolyásolja ugyan a rönkárakat, de ez a befolyás rövid távon meglehetősen csekély, a legnagyobb hatású a fenyő fűrészáru ára a változásra, átlagosan 0,95 árugalmassággal (1. táblázat).

Az összefüggések determinációs koefficiense, R^2 értéke 0,77-0,96 közötti, ami meglehetősen magas ok-okozati összefüggést jelez. Az ok, a fenyőrönk koráb-

1. táblázat. A fenyő fűrészrönk-árak becsült árugalmassága a fenyő fűrészáru viszonylatában³

Függő változó: fenyőrönk-ár (luc, jegenye, középső méret-kategória és minőség)	Független változó	1970-2004	1970-1989	1990-2004
	Fűrészáru-ár	0,95	0,98	0,99
	Károsodott faanyag mennyisége	-0,06	-0,003	-0,09
	Faimport	-0,04	-0,09	0,0001
	R^2	0,86	0,96	0,77

2. táblázat. A fenyő-iparifa árának becsült árugalmassága a cellulóz, a vékony fűrészrönk, a faimport és a károsodott faanyag ára függvényében⁵

Függő változó: Forgács- és papírfa vegyes ár	Független változó	1970-2004	1970-1989	1990-2004
	Cellulóz import ár	0,14	0,25	-0,02
	Vékonyrönk-ár (luc és jegenye)	0,22	-0,10	0,41
	Károsodott faanyag mennyisége	0,03	0,05	0,001
	Faimport	-0,02	0,09	-0,05
	R^2	0,31	0,70	0,29

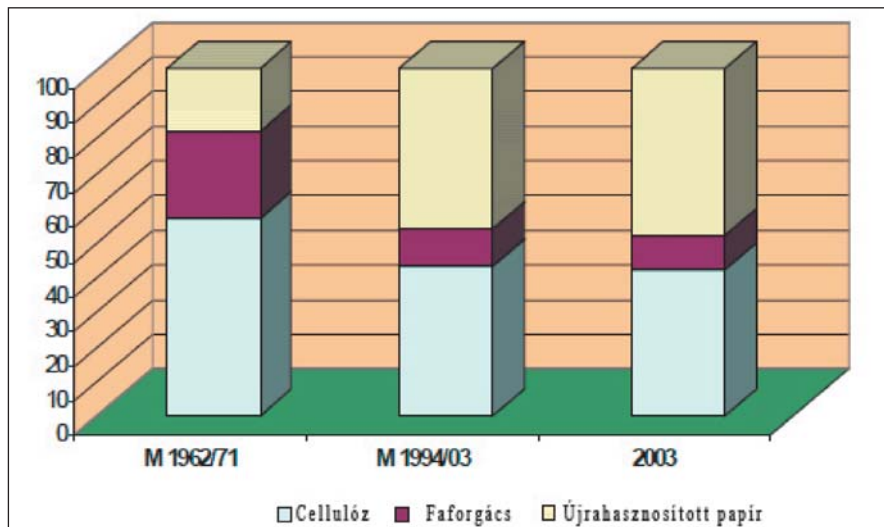
ban már levezetett származékos keresletében keresendő. A késztermékpiacon alakulása határozza meg a tényezőpiacok keresletét. Ez az összefüggés igaz a magyar piacra is. A bükkösökben történt legutóbbi viharkár felszámolása során a rönk eladási problémája nem a károsodott faanyag volumenére vezethető vissza, hanem a bükk fűrészáru meglehetősen rossz keresletére. A potenciális vevők visszafogottságát a bükk-késztermék-piac helyzete támasztja alá. A viharkár ebben az esetben jó ürtügy, de korántsem oka a szállítók kontingentálásnak, az átvett átmérőtartomány emelésének és az esetleges árcsökkenéseknek.

2. A károsodott faanyag mennyisége és az iparifaárak összefüggése rövid távon

A fenti vizsgálatot elvégezték a forgács-, furnér- és papírpari alapanyagokra is. Független változóként a cellulóz- és a

vékonyrönk-ár, az import mennyisége és a károsodott faanyag volumene szerepelt – a függő változóként kezelt iparifa-árra vonatkozó elemzésben (1. táblázat). Az iparifa vonatkozásában a származékos keresletet a cellulóz alapanyagokból számították, melyhez a FAOSTAT (2005) adatait használták fel. Mivel ezekből az anyagokból Ausztria nettó importőr volt, az import-átlagárakkal kalkulálhattak. A statisztikai adatfeldolgozás során nem az abszolút értékekkel számoltak, hanem árindexekkel (bázis 1965 vagy 1970), vagy a relatív differenciákkal (az előző évhez viszonyított változással).

A vizsgálatok ebben az esetben is egyértelműen megerősítették azt a feltevést, hogy a faanyag tovább feldolgozóinak megvan az a választási lehetősége, hogy az erdőből származó faalapanyagot, vagy fűrészipari hulladékot és használt, reciklikált anyagot használjanak fel a

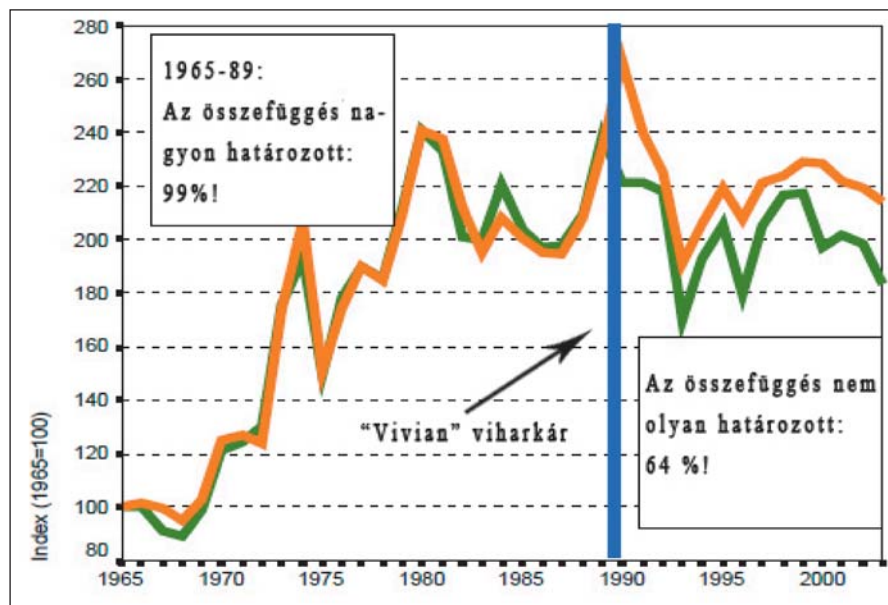

3. ábra: A papírgyártás alapanyagának változása⁴

³ Forrás: Schwarzbauer (2009)

⁴ Forrás: Universität für Bodenkultur Wien Department für Wirtschafts- und Sozialwissenschaft (2004)

⁵ Forrás: Schwarzbauer (2009)

4. ábra: A fenyőfűrészrönk-árak és a fenyőfűrészáru árindexének változása

gyártás során (3. ábra). Ehhez még hozzáadódik, hogy a termékek gyártási önköltségén belül a faanyagok sokkal kisebb részarányban képviseltetik magukat, mint a fűrészáru tekintetében. Ebből az következik, hogy a papír- és forgácsipar által előállított késztermékek árváltozása kisebb hatással van az erdei faanyagok árára, mint a rönk esetében. A károsodott faanyag megjelenésének ár-indikációja pedig még jelentéktelenebb (2. táblázat), a faárra való rövid távú hatás alig kimutatható (Schwarzbauer, 2009).

Az árrugalmasság becslések arra is ráirányították a figyelmet, ami napjaink gyakorlati tapasztalata, hogy az iparifa árának emelkedésével, a vékony fűrészrönk vevőköre a fűrészüzemekről a papír-, és farostgyártó, illetve a bioenergetikai üzemekhez rendeződik át (Schwarzbauer, 2005). A vizsgálatok alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a magyar fapiacnál mintegy háromszor nagyobb osztrák fapiacon megjelenő évi átlag 3,6 millió m³ károsodott faanyag nem okoz rövid távon számottevő piaci árváltozást. A kalamitások miatti árhatások önmagukban rövid távon nem változtatják meg az erdőgazdálkodás eredményességét. A fentiekkel egybecseng, hogy a magyarországi erdőállományokat ért idei viharkárok sem rendítették meg a sarangolt termékek keresletét, sőt a magasabb kitermelés ellenére a kereslet nő. Tisztában kell lenni az összefüggésekkel.

Az erdőgazdálkodók megfontolt viselkedése egy krízishelyzetben azért is fontos, hogy indokolatlan, nem a reál-

folyamatokból kiinduló „hangulati hatású” árletöréseket kivédjék.

Összességében megállapítható, hogy a letermelt károsodott faanyag évi ingadozása csak csekély hatást gyakorolt a fenyőrönk-árakra (az árrugalmasság max. 0,09%), és nem mutattak ki érdemleges hatást a fenyőiparifa-árak vonatkozásában. (Schwarzbauer, 2009.) Kutatásaiban Bergen et al., (2002) szintén ehhez hasonló következtetésre jutott. Az árrugalmasság (-0,025) tekintetében Allinger-Csollich et al., (2000) osztrák erdészeti és fagazdasági szimulációs modelljében ugyancsak ez a megállapítás igazolódott.

A fentiekből következik, hogy a választékárakra a megjelenő néhány millió m³ károsodott faanyagmennyiség nincs hatással. A károsodott faanyag többlettermelése nem jelent ennyivel nagyobb volument az összes fakitermelésben. Az osztrák adatok és hazai tapasztalatai alapján, az egészségügyi termelés mértékének 30-40%-ával emelkedik az összes fakitermelés, ami kiugró években elérheti az 50%-ot is. A rendszer a hozamszabályozáson keresztül tompítja a direkt hatásokat. Elmondható tehát, hogy önmagában az árrendszeren keresztül nem romlik a károsodott faanyagok kitermelésének eredményessége, ellenkezőleg, az erdőkárosítással érintett erdőgazdálkodó jövedelmezősége nő.

3. A nagy mennyiségű károsodott faanyagvolumen hatása hosszabb távon a faárakra

A vizsgálatok azonban feltártak egy érdekes, az erdőgazdálkodók számára negatív összefüggést. Az 1990-es nagy-

méretű viharkárnak (több mint 100 millió m³ károsodott Európában) hosszú távú hatása is volt a fenyőrönkékre nézve. A fenyőfűrészrönk és fenyőfűrészáru-árakat 1965-ös bázison indexálták és azt találták, hogy egészen 1990-ig a fenyőrönk és a fenyőfűrészáru ára hasonló indexálással növekedett. A „Vivian” nevű, 1990-ben átvonult vihar (a hozzánk közeli Ausztriában több mint 8 millió m³, Németország déli tartományaiban pedig 66 millió m³-t széltörést okozva) következményeit a 4. ábra szemlélteti. A fenyőfűrészrönk árindexe (luc- és jegenyefenyő, középmeret esetén), a fenyőfűrészáruval szemben (mindkettőnél a bázis 1965=100), a vizsgált periódus második felében, 1990-2004 között – tehát a nagy mennyiségű károsodott faanyag 1990. évi megjelenését követően – az előző időszakhoz képest szignifikánsan, 21 indexponttal, körülbelül 10%-kal lefelé eltolódott; relatíve olcsóbb lett a fenyőrönk (Schwarzbauer, 2009). Az ok-okozati összefüggések ez esetben nem teljesen ismertek, de tény, hogy a faanyag-árak, és ezen keresztül a faanyag-kínálat hosszú távon csökkent, ami csökkentette az erdőgazdálkodás jövedelmezőségét. Az okok között szerepelhet, hogy a nagy mennyiségű károsodott faanyag sokkoló piaci hatását a nagy feldolgozók (oligopóliumok) kihasználták az árak letörésére, és ezt a helyzetet a piaci nagyságuk miatt hosszabb távon meg tudták tartani.

A „Vivian” vihar arra is ráirányítja a figyelmet, hogy amennyiben egy hosszabb intervallumot elemzünk, azon belül rövid távon nincs szoros összefüggés a károsodott faanyag megjelenése és az árváltozások között. A kiugróan nagy mennyiségben, sokszorúan megjelenő károsodott faanyagvolumen egy-egy alkalommal lefelé mozdítja az árakat, ami mind a rövid, mind a hosszú távú hatását tekintve rontja az erdőgazdálkodás jövedelmezőségét. Ez a hatás azonban csak nagyméretű és nagy kiterjedésű károk (több tízmillió m³) esetén figyelhető meg. Az olyan lokális kárnak, mint ami ez évben Magyarországot is érintette, biztosan nem lehet ilyen következménye. A következő időszak fakeskedelmi tárgyalásainál erre minden erdőgazdálkodónak figyelemmel kell lennie.

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

⁶ Forrás: OeSTAT/Statistik Austria, 1966-2005; WIFO-Datenbank, in Schwarzbauer (2005)

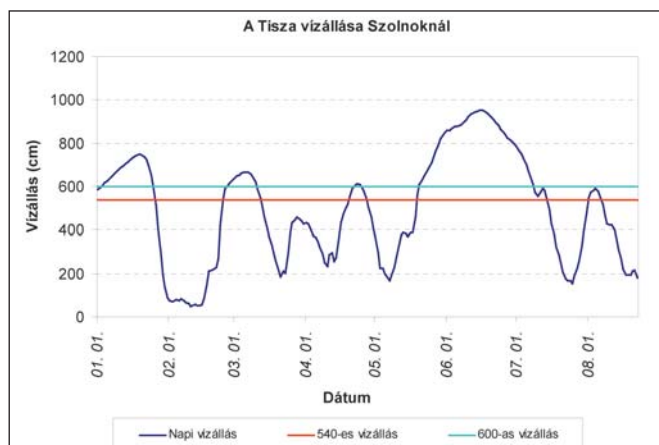
Árvízkár a Szolnoki Erdészetnél

A márciusi számban beszámoltunk a Közép-tiszai-ártéren található, a NEFAG Zrt. kezelésében lévő erdősítésekben keletkezett óriási kárról, melyet a magas vízállásnál befagyott víz okozott a csemeték összetörésével. Az azóta bekövetkezett időjárási és vízjárési viszonyok miatt közel 270 hektár hullámtéri erdőfelújítás megmaradása még inkább kétségessé vált.

Röviden az előzményekről: A januári tiszai árvíz tetőzését követően egy hirtelen lehülés érkezett, melynek következtében összefüggő, vastag jégréteg alakult ki a hullámtér nagy részén. Az ár gyors levonulása folytán a jég összetörte, „leborotválta”, megdöntötte, a földből kihúzta a csemetéket, közel 200 hektáron tönkretéve az erdőfelújításokat.

A károk felmérését és a kárfelszámolási munkák elvégzését nehezítette, hogy a Tisza 8 hónap leforgása alatt 5 alkalommal árasztotta el a hullámteret, ahogy azt az 1. ábra mutatja. A kritikus vízállás 540 cm.

A januári és a február végi árhullám között a területek sokáig megközelíthetetlenek voltak az összetört jég miatt.

1. ábra. A Tisza vízállásának alakulása Szolnoknál

Többéves nemesnyár-erdősítés (március közepe)

Ami a hároméves fekete nyárasból maradt és a jégtakaró (február vége)

2009 őszi első kivitelű szürke nyáras, 720 cm-es vízállásnál (május vége)

1. táblázat

Munka megnevezése	Érintett erdőrészek teljes területe	Károsítással érintett terület	Ebből elvégzett
Csemeték visszataposása	21 ha	5 ha	5 ha
Csemeték törevágása (folyamatos erdősítés)	95 ha	87 ha	47 ha
Csemeték törevágása (befejezett erdősítés)	198 ha	86 ha	30 ha
Összetört állomány felszámolása és újraerdősítés	33 ha	15 ha	0 ha
Pótlás	68 ha	17 ha	0 ha
Összes érintett terület	415 ha	210 ha	82 ha

Így a kárfelmérést és a munkálatokat a második ár levonulása után, március közepén tudtuk megkezdeni.

Az 1. táblázatban összefoglaltuk az érintett erdőfelújítások teljes és károsított területét, illetve az elvégzett munkákat a tavaszi idényben.

A 2009 őszi aprócsemetével végzett erdősítésekben a jég a csemeték egy részét kihúzta a talajból, illetve a víz feláztatta a talajt, így ezeknél visszataposást, tömörítést végeztünk, és a hiányzó egyedek őszi pótlását tervezzük.

Az idősebb szürkenyár-erdőfelújításokat lenyomta a jég, a fák tetemes részét összetörve. Ezeknél részben töre-

vágást, részben a sérült, törött ágak levágását végeztük el.

A nemesnyár-, feketenyár-állományokban a csemetéket teljesen összetörte a rájuk nehezedő jég. Itt a fiatalabb korú erdősítésekben törevágást végeztünk, az idősebb állományoknak pedig a teljes újraerdősítést tervezzük.

Az előntések közötti rövid időszakokban, felázott talajon, folyamatos esőzések mellett, nehéz körülmények között elvégzett tavaszi munkánkat a nyári, májusi árvíz nagyrészt tönkretette. A törre vágott, visszataposott csemetékre rámelegedett a víz, mely további

2. éves Többéves feketenyár-erdősítés, 720cm-es vízállásnál (május vége)

2. táblázat

Munka megnevezése	Érintett erdőrészek teljes területe	Erdőrészek károsításával érintett területe
Folyamatos felújítások újraerdősítése	194 ha	185 ha
Folyamatos felújítások pótlása	57 ha	8 ha
Befejezett felújítások újraerdősítése	71 ha	50 ha
Befejezett felújítások pótlása	175 ha	27 ha
Befejezett felújítások kárfelszámolása	20 ha	3 ha
Összes érintett terület	517 ha	273 ha

károkat okozott. A felmelegedő víz befullasztotta a még élő csemetéket is.

A felmelegedő víz érzeteti majd hatását a következő években is, valószínűleg gyakrabban találkozunk csúcscsárádó, idősebb állományokkal.

A nyári árvíz hatását is figyelembe véve az érintett erdőfelújítások teljes és károsodott területét és az elvégzendő munkákat foglaltuk össze a 2. táblázatban.

A károk felszámolásához szükséges összeget az ár levonulása és az állományok pontos felmérése után tudjuk megállapítani, de az minden bizonnyal több tízmilliós nagyságrendű, óvatossággal fog felemészteni. Társaságunk saját források felhasználásával, valamint pályázati támogatások igénybevételeivel kívánja a keletkezett károkat helyreállítani.

Horváth Attila

Forrás:

www.idokep.hu,

www.hydroinfo.hu,

maps.google.hu

Javaslatvételi felhívás a „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” emlékérem adományozására

Az Országos Erdészeti Egyesület és az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatósága a sajtó azon képviselői teljesítményének elismerésére, akik a magyar erdővel, a magyar erdőgazdálkodással kapcsolatos információknak kellő teret adnak, és azokat kellő tárgyilagossággal közvetítik, „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” megnevezéssel emlékérmeket alapított 2008-ban. A díj az idei évben is átadásra kerül.

Az emlékérem odaítélésének főbb szabályai:

- Az emlékérem kizárólag egyéni teljesítmény elismerésére szolgál.
- Évente egy darab emlékérem adományozható.
- Az emlékéremhez alapesetben pénzdíj nem kapcsolódik.
- Az emlékérmeket az írott és elektronikus sajtó azon munkatársai, újságírók kaphatják, akik munkájuk során huzamosan és aktívan részt vettek a magyar erdővel, a magyar erdőgazdálkodással kapcsolatos kommunikációban, legyen az a médiában megjelenő híradás, szakmai tartalmú műsor szerkesztése, tényfeltáró újságírás, erdész szakemberek kommunikációs oktatása.
- Az elismerés alapja lehet életút vagy egyedi kiemelkedő teljesítmény.

A díjazásra javaslatokat jogi és magánszemélyek egyaránt beküldhetnek az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatósága (1370 Budapest, Pf.: 345.), vagy az Országos Erdészeti Egyesület (1371 Budapest 5 Pf.: 433.) részére, 2010. október 31-ig, kizárólag írásos formában.

A határidőn túl érkező ajánlásokat nem áll módunkban elfogadni.

A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a javasolt személy részletes életútját, kiemelten azokat a tevékenységeit, amelyek indokolják az emlékérem adományozását, valamint
- a javasolt személy főbb adatait (adatlap letölthető a www.oee.hu és a www.mgszh.gov.hu honlapokról).

Az emlékérem 2010. december hónapban ünnepélyes keretek között kerül átadásra.

Wisnovszky Károly

MgSzH Kp Erdészeti Igazgatóság
Igazgató

Zambó Péter

Országos Erdészeti Egyesület
elnök

Sikeresen zárult a Pilisi Parkerdő Zrt. 460 millió forint európai uniós támogatást élvező, a hazai erdészeti gyakorlatban elsőként megkezdett természetvédelmi fejlesztése. A Parkerdő természetesen elnevezésű program alapvető célja a főváros környéki védett parkerdők élőhelyeinek és élettelen természeti értékeinek helyreállítása és megőrzése volt. A projektgazda Pilisi Parkerdő Zrt. az 570 millió forint összköltségvetésű program során összesen 32 községhatárt érintően, mintegy 300 erdőrészletben végzett erdőszerkezet-átalakítással, vizes, ill. egyéb élőhely-megőrzéssel, valamint felhagyott bányák, bányaudvarok biztonsági fejlesztésével kapcsolatos munkákat.

Csépányi Péter értékelőjét tartja

„Az elmúlt másfél évben az Európai Unió támogatásával elültettünk 1,2 millió őshonos facsemetét, közel 10 000 köbméter bordalékot távolítottunk el az eltűnő pilisi vizes élőhelyekről, és biztonságossá tettünk több mint negyvenezer négyzetméternyi védett sziklafalat” – mondta Zambó Péter, a Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgatója a Parkerdő természetesen program záró rendezvényén. „A hazai erdőgazdálkodók évtizedek óta kezelnek eredményesen természetvédelmi területeket, ezért örülünk, hogy erre való szakmai, szervezeti és pénzügyi alkalmasságunkat most egy uniós program keretében is meg-

mutathattuk.” A magyarországi erdőterületen az eddigi legnagyobb volumenű természetvédelmi fejlesztésnek számító programhoz az Európai Unió 460 millió forintos támogatása mellé a Pilisi Parkerdő Zrt. 50 millió forint önrészt tett, és a programmal kapcsolatos faki-termelésekből származó 60 millió forint árbevételt is projekt megvalósítására visszaforgatta.

A 2009 tél végén kezdődött program záró rendezvényére a Pilisi Parkerdő Zrt. budapesti Információs Központjában került sor.

A rendezvény keretében leplezték le a *Parkerdő természetesen* programot bemutató kiállítást. Az Információs Központ épülete elé ültetett tölgyfa mellé az ünnepség keretében emléktáblát helyeztek el a résztvevők.

A program eredményei

A *Parkerdő természetesen* c. program keretében az idegenhonos fajok kiváltása során mintegy 52 hektárnyi területen összesen 1,2 millió darab facsemetét ültettünk el.

Néhány esetben az erdősítés nem előnevelt facsemetével, hanem makkvetéssel történt. Összesen 5 tonnányi cser- és tölgymakkot vetettünk el, többek között Budaörsön.

A fajajcsere – főként, ha az érintett terület lakóövezet közvetlen közelében volt – gyakran megkívánta, hogy az új állomány telepítését a talaj alapos hulladékmentesítése előzze meg. Ilyen volt a helyzet Budaörsön és Solymáron is, ahonnan összesen 620 m³, azaz 1500

kukányi építési és kommunális szemetet távolítottunk el. A későbbi hulladéklerakás megakadályozására 61 sorompót telepítettünk a védett területekre vezető erdei utakra. Az erdei munkák során, ahol csak lehetett, olyan módszereket alkalmaztunk, amelyek az egészséges egyedek épségét egyáltalán nem veszélyeztetik. Így számos munkafázist kézi erővel, vagy kiscépek alkalmazásával végeztünk.

A fiatal egyedek növekedését, fejlődését (kb. 65 hektáron) az elkövetkezendő tíz esztendőben, évente átlag 3 alkalommal ápolással (kapálás, sarlózás, valamint az invazív iszalag rendszeres visszavágása) segítjük. Az ápolás elsősorban a természetvédelmi beavatkozás környezetében élő helyi vállalkozóknak jelent munkalehetőséget.

18 hektáron helyreállítottuk a pilisi védett hegyi kaszálóréteteket, amelyek egy eltűnőben lévő tájgazdálkodás nyomait őrzik a térségben. Mintegy 100 hektárról visszaszorítottuk agresszív terjedésével az őshonos állományokat veszélyeztető, idegenhonos bálványfát. Szintén a védett élőhelyek védelmét szolgálta a 70 hektárnyi erdőrezervátum és fokozottan védett erdőterület bekerítése.

A vizes élőhely-rehabilitáció legfontosabb elemét a 21 darab ún. kistó rehabilitációja jelentette. A Visegrádi-hegységben ezek a néhány tíz négyzetméteres vízfelületek jelentik a kételtű fauna kizárólagos szaporodóhelyeit.

Másik kiemelt helyszín a solymári Jegenye-völgy volt, ahol a Paprikás-patak medréről száz köbméternyi kommunális és építési hulladékot távolítottunk el. A természetes patakparti ligeterdő helyreállítása érdekében 500 nagyméretű égercsemetét ültettünk.

Lomniczi Gergely bemutatja a bányavédelmi munkálatokat

Kiállítás az Információs Központban

A Visegrádi-hegységben másfél esztendő alatt több, évek óta veszélyeztetett vizes élőhely újult meg. A Visegrádon átfolyó, heves vízjárású Apátkúti-patak egész évben sok hordalékot szállít, melynek jelentős részét a völgyzárógátas Apátkúti-tóban rakja le. A nagysodrású patak vize a hegyekből lehordott iszapot rendszeresen a tóban teríti szét, csökkentve ezzel annak víztározó képességét. Az iszaplerakódás a közelmúlta oly mértékűvé vált, hogy az már a vízfelület egészének fennmaradását veszélyeztette. A tó medrének megtisztítása a benne lévő víz leeresztésével, majd a meder több hetes szárazon tartásával kezdődött. A kotrás során a munkagépek közel 3000 m³ hordalékot és iszapot emeltek ki a meder aljáról és oldaláról.

Emlékfa ültetés és Emlékoszlop avatás

A pályázat során nemcsak az Apátkúti-tó, hanem annak vizét folyamatosan tápláló Apátkúti-patak is megtisztult. Medréből további 4 000 köbméternyi hordalék került ki. A vizes élőhely megtisztulásával a folyóvízi élőlények számára érzékelhetően kedvezőbb életkörülmények alakultak ki.

A pályázat az Apátkúti-patak medrébe több évtizeddel ezelőtt épített **terméskő műtárgyak helyreállítását is lehetővé tette.**

A Visegrádhoz kötődő természetvédelmi fejlesztések sorát gazdagítja az **István-kunyhói tavak felújítása.**

A Visegrádtól néhány kilométerre található **pilisszentkereszti Szurdok-völgy** 2010-ben szintén természetvédelmi fejlesztések helyszíne volt, ahol a völgyön áthaladó Dera-patak medrébe korábban telepített, a víz- és a hordalék visszatartását szabályzó műtárgyak megújítása zajlott. A munkálatok legfőbb célja a különleges természeti adottságai és szépsége miatt kedvelt kirándulóhely mentén húzódó patak – mint vizes élőhely – megmentése volt.

Érdekességként említhetjük még a **Leányfalu – Hunyadi János 9-11. alatti forrás rekonstrukcióját.**

A *Parkerdő természetesen* program **életlen természeti értékek megővését** célzó fejlesztéseinek kiemelt helyszínei közül leginkább a második kerületi Francia-, Kecse-hegyi- és Nagy-Hárs-hegyi bánya, a harmadik kerületi Mátyás-hegyi, a Remete-hegyi- és a Rókahegyi bánya, valamint a tizenkettedik kerületi Tündér-hegyi és a Tündér-szikla alatti bánya említhető.

Lomniczi Gergely,
fotó: **Pápai Gábor**

Erdőrendezési Napok a rónaságon

Június 17-18-án Debrecenben és környékén került megrendezésre az Erdőrendezési Napok. Vajon miért „Lenn az alföld tengersík vidékén”? A sors akarta így, meg az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatósága. Kihasználva a lehetőséget, egy kicsit feszegettük az erdősíthető területek határait, valamint próbáltunk iránymutatást adni az erdőtörvény állami tulajdonú területekre vonatkozó szabályozásának értelmezésében szélsőséges termőhelyi adottságok között.

A homoki határ-termőhelyeket a NYME-ről *dr. Heil Bálint* és a H-B Megyei MgSzH részéről *Szabó Péter* igazgató-helyettes ismertette meg a 100 fős nagyközönséggel. A terepi bemutatóra a Debrecenről keletre fekvő Erdőspusztákon került sor, ahol a 2005. évben végigsöprő vihar nyomait követve figyelhettük meg a termőhely változosságát, vagyis az éltető víz hiányának domborzattól függő mértékét. Mivel a növényzet elvesztette kapcsolatát a hajdani talajvízzel, jelenleg teljes mértékben a csapadék hektikus alakulásának van kitéve. A növényzet számára nehezen, vagy egyáltalán nem áthidalható akadályt a szélsőségek okozzák. A csapadékszegény, aszályos években a túlélésért folyik a küzdelem, a viharokkal tarkított években az idősebb erdőkben jelentkezik a kisebb- nagyobb mértékű törés és döntés. Az utóbbi években megfigyelhető erős szelek komoly ká-

rokat okoztak az erdőállományokban, fafajtól függetlenül. Erre volt példa a 2005. évben, valamint a rendezvény előtt pár nappal tomboló vihar, utóbbi 1500 ha erdőt fektetett le és további 3000 ha-t károsított kisebb mértékben. Az abiotikus károsításokkal legyengített állományokat nem kerülnek el a biotikus károsítások sem. A kialakuló kárláncolat figyelése, elemzése és a tervezésbe való beépítése elengedhetetlen. Mindezekből kitűnik, hogy fokozottan szem előtt kell tartanunk a minimum feltételekre való tervezést, amely hosszú távon biztosítani tudja a táj fával való borítottságát.

Az őshonos állományokban való gazdálkodás feladatait *dr. Bartha Dénes* egyetemi tanár, *dr. Standovár Tibor* ökológus, *Genesi Zoltán* erdőmérnök és *Kiss János* erdőmérnök felvezetésével vettük számba. A jogalkotás következtében előállt új helyzet, amely bizonyos állami tulajdonú erdők természetközeli kezelését írja elő, elsősorban a domb- és hegyvidéken alkalmazható, ahol a termőhely lehetővé teszi a természetes felújítást. Az erdőtörvény azonban nevesíti azokat az okokat, melyek fennállta esetén más, de a természet lehető legnagyobb kímélete mellett a mesterséges erdőfelújítást előkészítő fahasználat is végezhető. Nézzük konkrétan!

Az erdőtörvényben rögzített védelmi és közjóléti rendeltetésű, felső három természetességi állapotú erdőterületeken történő gazdálkodás az Alföldön kihívás elé állítja az erdészeket. A tarvá-

gás tilalmára vonatkozó általános tiltást a nem határ termőhelyen álló erdők esetében könnyebb teljesíteni. Az Alföldön, ahol a természeti környezet nem ideális az erdőtenyészet számára, komoly megfontoltságot és sok kísérletezést von maga után. Nem véletlenül kerültek az erdőtörvénybe az ide vonatkozó kivételek, „termőhelyi vagy erdővédelmi ok, a természetes újulat megőrzése”. Ezeket meg kell tölteni szakmai tartalommal, olyan színvonalon és módon, hogy az más szakmák számára is érthető legyen. Ennek jegyében tettünk a Debreceni Nagyerdőben egy szakmai sétát. Feltűnő volt, hogy az idei nagy mennyiségű csapadék hatására az erdő tele volt élettel, kivéve persze a kisebb-nagyobb foltokban kiszáradt tölgyeket. Külön újdonságnak számított, hogy az évtizedek óta nem, vagy kis mennyiségben jelentkező tölgyújulat is megtalálható volt az erdő alján, köszönhetően az utóbbi évtizedek legjelentősebb makktermésének. Mindezen ideális körülmények azonban nem szabad, hogy megtevésszenek minket a látottak értékelésében. Sajnos tény, hogy az idős, 100 év feletti kocsányostölgy-egyedek megadják magukat a sorsnak, és figyelmeztető jelként merednek az ég felé száraz ágaikkal. Az elmúlt 100 év alatt nem voltak képesek természetes úton az állomány megújítására, az utóbbi évek, évtizedek életképes újulat nélkül múltak el. Vajon az a megoldás, hogy hagyjuk a természetet dolgozni, akármi is lesz a vége, vagy fenn akarunk tarta-

Új törvény a Nemzeti Földalapról

Augusztus 12-én, a Magyar Közlöny 131. számában megjelent és 2010. szeptember 1-én hatályba lép a 2010. évi LXXXVII. törvény a Nemzeti Földalapról.

E jogszabály - egyebek mellett – rendelkezik a Nemzeti Földalap szervezeti hovatartozásáról, feladatairól, valamint az állami erdők hasznosításáról - ebben megerősíti a 2009. évi XXXVII. törvény (Erdőtörvény) 9. § (1)-(3) bekezdéseiben leírt, vonatkozó szabályokat.

NFA tv. 3. §

„A Nemzeti Földalap felett a Magyar Állam nevében a tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket az agrárpolitikáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) útján gyakorolja. A Nemzeti Földalappal kapcsolatos polgári jogviszonyokban az államot az NFA képviseli.”

NFA tv. 21. § (6)

„A Nemzeti Földalapba tartozó erdőt, továbbá erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületet – az Evt. 8. §-ának (4) és (5) bekezdésében meghatározott, az optimális állami birtokszerkezet kialakítását szolgáló birtok-összevonási célú földcsere vagy átrubázás esetének kivételével – csak vagyonnevelés formájában, és csak költségvetési szerv vagy kizárólagos állami tulajdonban álló gazdálkodó szervezet számára lehet hasznosításra átengedni. A vagyonnevelés az erdő hasznosítását harmadik személynek nem engedheti át. A vagyonnevelésbe adásról az NFA javaslata alapján a Kormány nyilvános határozattal dönt. A vagyonnevelési szerződés létrejöttéhez az erdészeti hatóságnak – a vagyonnevelő erdőgazdálkodói alkalmasságát megállapító – jóváhagyása szükséges.”

ni egy őshonos, termőhelynek megfelelő szerkezetű erdőállományt, amely a természetvédelem és a város közjóléti igényeit is kielégíti? Láttunk példát arra az esetre, ha hagyjuk a természeti folyamatokat érvényesülni a mai viszonyok között. Az életképes adventív fajok átveszik az életteret a számunkra fontos és szorgalmazott fajoktól. Tehát valamit tennünk kell! Akkor induljunk el a kályhától. Mérjük fel a jelenlegi helyzetet, és jelöljük meg az elérendő célt. Lát-szatra egyszerű dologról van szó, azonban a körülmények hátráltatják az útke-resést és a megvalósítást egyaránt. Né-zük először az útke-resést.

Az erdő feltétele sok embert sarkall arra, hogy felemelje szavát az erdő védel-mében, még akkor is, ha nem szakmá-ja, vagy biológiai ismeretei nem meg-alapozottak. Ez nem baj, sőt ennek ösz-tönöznie kell az erdőért felelősöket, le-gyen az gazdálkodó vagy valamely ha-tóság. Az erdőhöz kifejezetten érzelmi alapon közelítők nem szeretik a favá-gást és a fiatal erdőültetéseket. Az erdőt tudományos alapon megközelítők ugyan értik és értékelik a változó korú erdőket, de a fakivágást ők sem szere-tik. Aztán vagyunk mi erdészek, akik-nek felelősségük az erdő fenntartása, ezért tanultunk, erre esküdtünk fel. Mi úgy véljük, hogy kénytelenek vagyunk tudásunkhoz és tehetségünkhöz mér-ten befolyásolni és a vélt jó irányba te-relni a természeti folyamatokat ezeken a veszélyeztetett termőhelyeken. A szakmánkból adódik, hogy több oldal-ról kell fogadnunk a kritikákat és a kí-vánságokat. Késélen táncolva végezzük feladatunkat. Egy biztos, a felelősök mi vagyunk, akiket a jelen és az utókor megítél. A mérlegelés tárgyat képező erdőben az objektív adatok és a koráb-bi évtizedek tapasztalatai azt támasztják alá, hogy az idős száradó tölgyeseket minél előbb fel kell újítani, a passzív szemlélődés az idő múlásával csak elo-dázza a bajt. Kérdésként merült fel, hogy milyen célállományokat hozunk létre a természetes úton fel nem újult erdő helyén. A rendezvényen tevéke-nyen részt vett ökológusok részéről erősen szorgalmazott fajgazdagság kö-vetelményéhez elsősorban a védelmi és közjóléti rendeltetésű erdőkben igyek-szünk közelíteni. Az erdészek számára a jövőkép egyértelmű, vagyis a tömb jellegű erdőssztyepp tölgyesekben a tölgy lesz a meghatározó a későbbiek-ben is, amennyiben az éghajlati viszonyok jelentős mértékben nem fognak változni. Akkor lássuk a tényeket a

Debreceni Nagyerdővel kapcsolatban. 1100 ha tömbös erdőről van szó, amely-nek 50%-án kocsányos tölgy fafaj talál-ható. Tényként kell kezelnünk azt a meglepő adatot, mely szerint az utóbbi 10 évben a kizárólag kocsányos tölgy-gyel történő erdőfelújítások ellenére 53%-ról 50%-ra csökkent a tölgy-térfog-lalás az erdőtömb szintjén. Ez azt jelen-ti, hogy nagyobb mértékben pusztul és szorul vissza a tölgy, mint amilyen mér-tékben a gazdálkodó próbálja lecserélni az idős állományokat. Tehát az útke-rezés során megállapíthatjuk, hogy az ed-digiéknél nagyobb ütemben kell a fiatal tölgy, valamint, eleget téve a fajbeli di-verzitás növelésének, más őshonos ál-lományokat létrehozni. Ennek elsődle-ges tere a száradó idős tölgyesek, ahol az idegen fajok megjelenése fokozottan megfigyelhető. De ez csak a tűzoltás le-gégetőbb része. A korbán és állomány-szerkezetben arra alkalmas tölgyesek-ben el kell kezdeni a korbéli diverzitást eredményező kis belenyúlásokat. Ezek az alföldi erdőgazdálkodásban nem szokványos műveletek lesznek. Mint látható, a probléma felvetése, bizonyos mélységű elemzése magától kijelöli az elvégzendő feladatokat, és segít a reáli-san elérendő cél meghatározásában. Miután tudjuk, hogy mi a teendő, rátér-hetünk a megvalósításra.

A sík vidéken alkotó erdészek is zí-vesen alkalmaznák a természetes mag-felújításokat, ha ennek meglennének a termőhelyi feltételei és rendelkezésre állna a kialakult gyakorlata. A két té-nyező közül a termőhelyi ok túlmutat a szakma által lényegesen befolyásolha-tó tényezőkön, tehát objektív adottság-nak kell tekinteni. A Tisza szabályozá-sát követően a rendszeres vízutánpót-lás megszűnt a területen, ami a talajvíz süllyedését vonta maga után. Az embe-ri tevékenység is hozzájárult ennek fo-kozásához, mivel nagyszámú vízkivé-teli mű található az erdőterületen, ami Debrecen város ivóvízellátását szolgálja. Mindezen körülmények hatására 10 méternél mélyebben helyezkedik el a víztükör, amely a fák gyökérzete számára még elérhető kapilláris zóná-val már nincs aktív kapcsolatban. Ma-rad a csapadékból származó víz-mennyiség, melynek évek közötti, va-lamint éven belüli eloszlása nagy szél-sőségeket mutat. Ez a szélsőséges az erdőtenyészetben évről évre változó mértékű növekedést vagy pusztulást, és szintén változó egészségi állapotot eredményez. Az erdő megújulni csak a jobb években képes, amelyek gyakori-

sága és konkrét évjárata kiszámíthatat-lan. A természet megtisztelt minket a tavalyi óriási makkterméssel és az ide-i csapadékból dús időjárással. Tehát most jó időszakban vagyunk, érdemes lett volna a tél folyamán minél na-gyobb területeket előkészíteni a várha-tó nagyszámú kocsányostölgy-csemete fogadására. Azonban az időjárás bi-zonytalansága miatt nem volt tervezhe-tő a bőséges csapadék. Itt elérkeztünk egy olyan ponthoz, ahol mérlegelnünk kell azt a kérdést, hogy az erdő termé-szetes felújulásához szükséges bioló-giai feltételek – megfelelő kor, megfe-lelő záródás, megfelelő egészségi álla-pot, megfelelő szaporítóanyag – és a külső feltételek – rendelkezésre álló vízmennyiség, megfelelő hőmérséklet, károsítók mennyisége – térben és idő-ben való találkozása milyen gyakori-sággal történik? Minél kisebb számot kapunk, annál sérülékenyebb termé-szeti rendszerrel van dolgunk. Ha nem felejtjük el az adventív fajok jelenlétét és gyors szaporodási képességét, va-lamint a fokozott emberi hatást, ami a vá-ros közvetlen közelségéből adódik, ak-kor levonhatjuk azt a következtetést, hogy csak biztos, bevált módszerekkel szabad beavatkozni a folyamatokba az erdő fenntartása érdekében. Mint azt az útke-resésnél láttuk, két feladatot kell megoldanunk.

Első feladat az idős száradó vagy már kiszáradt állományok mielőbbi felújítá-sa, melynek során a még megőrizhető értékeket védve, őshonos fafajokkal kell benépesíteni a borítás nélküli, vagy nemkívánatos fajokkal fedett területet. Ennek alapelve, hogy élőhely foltokat jelöljünk ki a területen, ahol még fellel-hető a megőrzendő társulás természe-tes működése. Ezek térbeli elhelyezke-dése lehetőleg egyenletes legyen, az egymástól való távolsága 100-200 mé-ternél ne legyen nagyobb. Ezekben a hagyásfa-csoportokban semmilyen er-dészeti munkát nem végzünk – az élő és holtfa érintetlen marad –, kivéve az intenzíven terjedő idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek eltávolítását. Ezt a későbbiekben is figyelemmel kell kí-sérni és el kell végezni. Az erdőfelújítás tuskózás nélkül, pásztás talajelőkészí-téssel, helyi szaporítóanyagból történ-het. Az erdőfelújítások területét elsősor-ban a pusztulás kényszerítő körülmé-nye határozza meg. Gyakorlatilag az ős-erdők életében megfigyelt nagy erdőci-klus következett be a vízhiány hatására, melyet az ember a negatív környezeti hatások kivédése mellett próbál a

hosszú távú fenntartás érdekében rendszerben tartani.

Második feladat a már felújulás tekintetében megfelelő korú - ez tapasztalataink szerint 60 év körül van -, életképes állományok időbeli és térbeli diverzitását biztosító munkák elkezdése, a tömegesen fellépő időskori tölgypusztulások megelőzése érdekében. Úgy lehetne szemléletesen megfogalmazni a feladatot, hogy ez az előző beavatkozás inverze. Itt az erdő felújításával érintett terület képezi a lyukat a sajtban, míg az előzőnél fordítva volt. Fontos, hogy a sík vidéki viszonyokhoz igazodó legyen a felújítási terület nagyságának, alakjának, tájolásának megválasztása. Érvényesüljön az idős állomány kedvező mikroklimatikus hatása, de ne jelentsen konkurenciát az

újulat számára a vízért való küzdelemben. Nem lehet szemet hunyni a sík vidéken jelentkező, komoly mértékű lágyszárú konkurencia, valamint a felmelegedő homoktalajokon jelentkező pajorkár felett. Ebben a munkában elsődlegesen a természetes magújulatra kell építeni, de ez sajnos ritkábban áll rendelkezésre mint kellene, ezért helybeli szaporítóanyaggal ki kell segítenünk a természetet.

A kipróbált gyakorlati módszerek közül a 0,2-0,3 ha-os erdőfelújítások kezelhető, megvédhető nagyságrendet képeznek, de az ápolások itt sem hagyhatóak el. A további kísérletek során törekedni kell az ökonómiai vonatkozások optimalizálására is, ami a kiadások minimalizálását jelenti. Csak

úgy lesz hosszú távon fenntartható a sík vidéki őshonos állományokban a gazdálkodás, ha az gazdaságilag önálló folyamat lesz.

A Debreceni Nagyerdő egyik problémájának bemutatása és rövid szakmai elemzése azt hivatott szemléltetni, hogy az erdőtörvény rendelkezéseinek alkalmazása során felhívja a figyelmet a döntések szakmai megalapozottságára és az indoklás fontosságára, különösen a kivételes szabályok tekintetében.

A természetvédelemben és az erdőszetben dolgozók számára egyaránt nyújt kapaszkodókat egy ilyen rendezvény, ahol a megoldandó feladatok gyökereitől indulva végig lehet vitatni a cél megvalósításához vezető utat.

Kiss János

Világ bajnokságra készülnek

Az Országos Erdészeti Egyesület fontos feladatai közé tartozik a szakmai kultúra és ápolása. A fahasználat, mely bevételeivel fő tartóoszlopa az ágazatnak, fontos feladata, hogy megfelelő színvonalú és tudású szakemberekkel végezze nem veszélytelen feladatait erdeinkben. A motorfűrész tanpályák létesítése segíti a szakszerű, balesetmentes munkavégzést. Ezért létesült Sopronban az első motorfűrész tanpálya. Ez a tanpálya az Andreas STIHL Kft. anyagi támogatásával újult meg és ma otthona a Magyar Fakitermelő Válogatottnak, dr. Gólya János vezetésével.

2010 májusában véget értek a március eleje óta tartó válogató versenyek. Összesen öt alkalommal vettek részt háromnapos felkészülésen a versenyzőjelöltek Sopronban, a Fáber-réti motorfűrész tanpályán. A felkészülések közben a válogatást szolgáló méréseket is végeztek a csapat vezetői és a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány elnöke.

Május 8-án kihelyezett versenyre került sor a Miskolc melletti Garadnán. Külön köszönet ezért Horváth Lászlónak, aki – a szokásos hagyományörző favágó verseny mellett – biztosította a válogatott keret tagjai számára, hogy oszlopdöntést is végezhesse.

A válogatókon folyamatosan csökkent a keret létszáma, és a május 20-22. közötti, utolsó felkészülésen már egy jól összehozott kis csapat vett részt.

Közülük a következő versenyzők kerültek be a Magyar Fakitermelő Válogatottba (a versenyzők neve után a versenykategória, a motorfűrész márka, majd a versenyző lakhelye olvasható):

Juhász István (Felnőtt, Stihl, Ráckeve), **Rittlinger Róbert** (Felnőtt, Stihl, Somberek), **Kozák András** (Felnőtt, Husqvarna, Hajdúdorog), **Horváth László** (Felnőtt tartalék, Stihl, Miskolc-Ómassa), **Bakó László** (Ifjúsági, Husqvarna, Érsekvadkert), **Kovács Tamás** (Ifjúsági tartalék, Husqvarna, Mosonmagyaróvár).

A válogatott három felnőtt versenyzője meghívást kapott a müncheni Interforst erdészeti kiállításon július 16-18. között megrendezett Bajor Fakitermelő Bajnokságra. A 28 bajor fakitermelő mellett

48 vendég is részt vett a versenyben Németország más tartományai, valamint Ausztria, Csehország, Franciaország, Svájc és Magyarország képviseletében.

A hazai és vendég kategóriát is figyelembe véve, szerelésben **Juhász István 130 ponttal második** helyezést ért el, **Rittlinger Róbert pedig 128 ponttal harmadik** lett, megelőzve ezzel az összes német versenyzőt.

A vendég kategória egyéni összetett versenyében **Juhász István 1607 ponttal a hetedik**, **Rittlinger Róbert 1599 ponttal a nyolcadik** helyen végzett.

2010. szeptember 24-26. között Zágrábban Világ bajnokság.

Gólya János

Hátso sor: Kántor János, Fekete Csaba, dr. Gólya János, Bakó László, Horváth László, Kontra László. Első sor: Répás Tamás, Pap Zoltán, Rittlinger Róbert, Juhász István, Kovács Tamás, Kozák András

A MEGOSZ tagtoborzó új állomása Somogyzsbob

A Mocz és Társa Magánerdészeti Kft., valamint a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége közös szervezésében 2010. július 20-án tagtoborzóval egybekötött szakmai napra került sor Somogyzsbobon, a Kft. csemetekertjében felépített impozáns rendezvényteremben.

László Diána ügyvezető igazgató (Mocz és Társa Magánerdészeti Kft.) köszöntötte a nagy számban (180 fő) megjelenteket, majd ismertette a programot.

Luzsi József elnök (MEGOSZ) „Mi a MEGOSZ és annak jelentősége?” című előadásában a szövetségi tagsággal kapcsolatos előnyöket és lehetőségeket ecsetelte, majd válaszolt a feltett kérdésekre.

Nagy József osztályvezető (MgSzH Központ Erd. Ig.) részletes tájékoztatást adott a nemzeti és uniós társfinanszírozott erdészeti jogcímekekkel kapcsolatos pályázati lehetőségekről, különös tekintettel az erdőtelepítések jogcím várható változásaira. Előadásában ismertette a már működő és a várhatóan megnyitásra kerülő erdészeti jogcímekeket. Végezetül kiemelte, hogy a MEGOSZ által kezdeményezett erdőtelepítési és ápolási egységár-emelési javaslatot az Unió elfogadta és rövidesen megjelenik az új egységárakkal módosított rendelet is. Jelezte, hogy az erdészeti szakmában még nem volt példa ilyen sikeres szakmai érdekképviseleti kezdeményezésre.

Szabó József igazgató (Somogy Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága) előadásában ismertette az új Erdőtörvény (2009. évi XXXVII. Törvény) és Végrehajtási rendelete (153/2009. (XI.13.) FVM rendelet) alkalmazásának első tapasztalatait. Ez utóbbi téma újszerűsége

miatt az előadottakat részletesebben ismertetjük. Az új erdőtörvény által bevezetett fogalom az erdők természetességi állapota szerinti besorolás (természetes erdők, természet szerű erdők, származék erdők stb). Az erdők természetességi állapotát, a kapcsolódó rendelet hatálybalépését követően, első alkalommal az Adattár adatainak felhasználásával kell megállapítani. Felhívta a figyelmet arra, hogy a megállapított természetességi állapot felülvizsgálatát az erdőgazdálkodó – az erdőtörvényben szereplő faállomány-leírás módosításának kezdeményezése mellett – 2010. december 31-ig kérelmezheti.

Az igazgató ráirányította a figyelmet az új kormányrendeletre, melyek alkalmazását sok erdőgazdálkodó mellőzi s ez akadályozza az ügyintézés gördülékenységét. A kötelezően alkalmazandó kormányrendelet letölthető a www.mgszh.gov.hu oldalról. Az eljárás

díjakat a 40/2010. (IV.15.) FVM rendelet tartalmazza.

Hangsúlyozta, hogy az új Erdőtörvény sokkal nagyobb adminisztrációs terheket és szakmai felelősséget ró az erdőgazdálkodókra, szakirányítókra.

Ezután ismertette az erdőgazdálkodási tevékenységgel kapcsolatos bejelentési folyamatot. Az erdőtörvény-határozat (korábban üzemterv) szabályozza az egyes erdőrészekben az erdőgazdálkodási tevékenységet. Az egyes tevékenységek bejelentése az erdőgazdálkodó kötelezettsége, azonban a bejelentési űrlapot a szakirányítóknak is alá kell írni. Az eljárás során az MgSzH erdészeti Igazgatósága ellenőrzi, hogy az erdőtörvénynek megfelelő-e a bejelentés, továbbá eleget tesz-e a formai követelményeknek. Ekkor teszi meg korlátozását a zöldhatóság vagy az erdészeti hatóság. Szükség esetén ellenőrzik az erdőfelújítási biztosíték meglétét. Végeze-

tül tudomásul veszi a hatóság a bejelentést vagy döntést tartalmazó végzést, határozatot hoz.

Az új Vhr. előírja, hogy az erdőben jogszerűen végezhető fakitermelés megkezdése előtt (kivéve fásítás, szabadrendelkezésű erdő) művelési lap formanyomtatványt kell kiállítani, ami a szakirányító kötelezettsége, de erről az erdőgazdálkodót is tájékoztatni kell, amit a művelési lap aláírásával igazol.

Kihangsúlyozta, hogy az erdőgazdálkodó kötelezettsége az egyes erdőgazdálkodási tevékenységek (erdőművelési munkák, fahasználati munkák) végrehajtásának bejelentése, amelyet a szakirányító aláírásával igazol.

A bejelentést követően a hatóság ellenőrzést végez, a fahasználatok esetében kockázatelemzéssel választják ki az ellenőrizendőket.

Szabó József a későbbiekben ismertette az erdőtervtől eltérő gazdálkodás (korábban üzemterv-módosítás) engedélyezésének folyamatát, amelyhez egyelőre a régi formanyomtatványt kell használni.

Végül kitért a támogatásokra és jelezte, hogy sok pályázatot azért utasítanak el, mert nem felelnek meg a formai követelményeknek, valamint sokszor a határidőt sem tartják be a pályázók.

A házigazda által biztosított jóízű ebéd elfogyasztása után **dr. Somogyvári Vilmos** programvezető (MEGOSZ): „Tájékoztatás az erdészeti szaktanácsadás és képzés nyújtotta lehetőségekről” címmel tartott előadást.

Ezt követte **Mocz András** alelnök (MEGOSZ): „Mit jelent az erdészeti szakirányítás? A MEGOSZ tagság előnyei. A vágástakarítás alternatívái” című előadása.

A jelenlevők nagy érdeklődéssel hallgatták az erdészeti szakirányításról szóló információkat. Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy a szakirányítók - akik a magán erdőgazdálkodók falugazdász hálózatát jelentik - nemzeti szintű támogatása nem megoldott. Megfelelő finanszírozás hiányában ez a több év alatt kialakult struktúra összeomolhat, aminek a következményei beláthatatlanok.

A MEGOSZ tagság előnyeit az alábbiakban fogalmazta meg: a legmagasabb szintű érdekvédelmi képviselő a jogszabálytervezetek véleményezésekor, időbeni tájékozódás a megjelenő, magánerdősöket érintő jogszabályokról, azonnali információ a támogatási rendeletek megjelenéséről, pályázati lehetőségekről, szakmai segítségnyújtás szaktanácsadással, kiadványokkal, szakmai bemutatókkal.

Aki ma belép a MEGOSZ-ba az a holnapi naptól kezdve már nemcsak részese, hanem aktív formálójává is lehet saját és vállalkozása sorsának, a magyar magánerdő-gazdálkodás jövőjének!

A házigazda előadását követően a jelenlevők tájékoztatást kaptak a **VALKON Kft.** által forgalmazott gépekről, eszközökről és a **Stihl Kft.** fejlesztéseiről, gépeiről.

Az előadások után a résztvevők megtekintették a **Stihl Kft.** munkavédelmi eszközeinek, továbbá új fejlesztésű eszközeinek bemutatóját és konzultáltak a látottakról a Kft. szakembereivel.

A csemetekert tőszomszédságában a vendéglátók **PÖMA AG225** függesztett grédert mutattak be, ami igen hasznos eszköz a stabilizálatlan erdészeti utak karbantartásánál.

Ezt követően gépi bemutatóra az Ötvöskönyi 7E erdőrészletben került sor. A bemutatón munka közben láthattuk a VALTRA T191 HighTech traktort Seppi Midi Forst 225DT erdészeti zúzóval szerelve. A bemutató másik helyszínén VALTRA T131 High Tech traktort erdészeti kivitelű, Kesla Patu 10HD kiközelítővel és Kesla 305T daruval vágástéri hulladék felterhelését és kiszállítását tekinthetünk meg.

A terepi gépbemutató után visszatérve a rendezvényterembe mód nyílt az előadókhoz kérdéseket intézni. Az élénk eszmecsere után a nagy sikerű tagtoborzó **Luzsi József elnök összefoglalójával**, zárszavával fejeződött be.

Az élénk érdeklődést kiváltó, nagszerűen megszervezett találkozóiért köszönet illeti **Mocz András** alelnököt, cégtulajdonost, **László Diana** ügyvezető igazgatót és munkatársaikat.

Dr. Somogyvári Vilmos

Érdekességek a természetben

Sashalmi Miklós: Az én trópusi erdőm Kaszón

Zöld könyv

Az Európai Unió Bizottsága összeállította és 2010. március 1-én nyilvánosságra hozta az európai erdők védelmével és a klímaváltozás kihívásaival foglalkozó „Zöld könyv”-et. A dokumentummal kapcsolatos társadalmi vita a Zöld Könyv nyilvánosságra hozatalakor indult és július 31-ig tartott.

A közvélekedéssel ellentétben a „könyv” nem témája miatt „zöld”, ehelyett itt egy, az angol törvény-előkészítési gyakorlatból átvett sajátos műfajjal állunk szemben. A kifejezés valójában egy olyan dokumentumot jelent, amelynek célja egy-egy terület legfontosabb megoldandó kérdéseinek azonosítása és az érdekeltek (közösségi és tagállami adminisztrációk, civil szervezetek, érdekérvényesítő csoportok) bevonása a probléma megvitatásába. A nyilvánosságra hozást követő konzultáció és széles körű társadalmi vita alatt a Tanács és az Európai Parlament is véleményt alkot a munkaanyagról, mely véleményeket a Bizottság összegez és javaslatot tesz a további lépésekre. Ezek egyaránt vezethetnek egy ún. „fehér könyv” kiadásához, amelyben az elvi szinten felvetett problémák konkrét Közösségi akciók intézkedésekben fogalmazódnak meg, de – amennyiben a Bizottság úgy állapítja meg – szükséges teendőik hiányában akár a téma elvetéséhez is.

Kiemelkedő fontosságú tehát, hogy foglalkozzunk ezzel a szakmánk szempontjából jelentős kérdéssel, hiszen bizonyára mindnyájunk számára egyértelmű, hogy mindennapi munkánk során a klímaváltozás hatásaival egyre többet és többször kell szembesülnünk. Elég itt például a Duna-Tisza közén egyre sűrűbben fellobbanó és egyre komolyabb károkat okozó erdőtüzekre, az egész országot egyaránt sújtó rovar gradációkra vagy akár azokra a havária-modellekre gondolnunk, amelyek az átlagos évi középhőmérséklet 2 Celsius fokos (várhatóan 2050-ig bekövetkező) emelkedése esetén a hazai klimatikus zónák teljes felborulását jelzi.

A Könyv vitájának mintegy nyitánya volt az április 6–7. között az Európai Unió (Unió) spanyol elnöksége által La Granjában megrendezésre kerülő erdővédelmi konferencia, melynek megnyitóján az erdőgazdálkodásért felelős spanyol és norvég szakminiszter, a lengyel szakminiszter helyettese, valamint az Európai Parlament képviselője mel-

tatta a téma és a zöld könyvben felvetett kérdések jelentőségét. A két külön szekcióban folyó érdemi munka után a konferencia legfontosabb eredményeképpen elfogadásra került az ún. Valsaini Nyilatkozat (Declaration of Valsain), amelynek kulcsüzenetei:

- A zöld könyv társadalmi vitájának minél szélesebb körű propagálása.

- Multifunkcionális erdőgazdálkodás támogatása.

- A Fenntartható erdőgazdálkodás erősítése.

- EU Erdészeti Stratégiájának aktualizálása.

- Információgyűjtés és a monitoring fejlesztése.

A zöld könyvvel, amely az erdészeti cselekvési terv keretében sorra veszi az erdővédelemmel és az erdészeti információcserével kapcsolatos uniós megközelítés lehetséges opcióit, hazai szinten először az Országos Erdő Tanács II. március 31-én megtartásra került ülése napirendi pont keretében foglalkozott. Ezt követően április 12-én egy szélesebb körű, a társadalmi, szakmai egyeztetést szolgáló rendezvényt hívott össze az FVM Természeti Erőforrások Főosztálya. Az ülésen a KVVM képviselői mellett a MEGOSZ, a FAGOSZ, a SEFAG Zrt., az Ipolyerdő Zrt., a NyME-EMK, az OEE, az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatósága, valamint Veszprém Megyei Igazgatósága és az ERTI vett részt.

Az ülésen a jelenlévők konstruktív vita formájában keresték a megfelelő válaszokat a dokumentum kérdésvetéseire. A vita résztvevői többek között abban is egyetértettek, hogy a feltett kérdésekre nemcsak az Unió szintjén, de nemzeti szinten is választ kell adni és megoldásokat kell találni.

A Bizottság a könyv nyomán kibontakozó vitától elsősorban azt várja, hogy az válaszokat ad arra vonatkozóan, hogy

az éghajlatváltozás hogyan módosíthatja az erdőgazdálkodás és erdővédelem feltételeit, illetve milyen irányt kell vennie az uniós szakpolitikának ahhoz, hogy nagyobb mértékben tudja támogatni az egyes tagállamok erdészeti kezdeményezéseit. Szem előtt kell tartani, hogy az Uniónak nincs közös erdészeti politikája, és nem is várható, hogy a zöld könyv vitája alapján egy ilyen közös politika kialakuljon. Az ágazat számára felkínált lehetőséggel azonban élnünk kell! Meg kell találni azokat a tagállamok támogatását élvező közös elemeket az erdőgazdálkodás, az erdők védelme, a klímaváltozás hatásainak mérséklése terén, melyek uniós szintű szabályozása, támogatása kívánatos lenne a jövőben. Az Unió 2014–2020. közötti költségvetésének összeállítása hamarosan megkezdődik. A zöld könyv lehetőséget kínál az erdészeti ágazat számára, hogy ebből a költségvetésből a vita során kirajzolódó területeken nagyobb szeletet harcoljon ki magának a közös tortából. Ezen felül reményeik szerint a kialakuló vélemény hasznos adalékkal szolgálhat az Európai Unió erdészeti stratégiájának esetleges éghajlati szempontú felülvizsgálatához, amely stratégia egyik alapköve minden további közös erdészeti akciónak az Unióban.

A dokumentum teljes terjedelmében a http://europa.eu/documentation/official-docs/green-papers/index_hu.htm honlapon érhető el.

A témával kapcsolatos jogalkotást előkészítő, már konkrét szabályozási javaslatokat felvázoló „Fehér könyv” várhatóan 2011 első hónapjaiban jelenhet meg, melynek vitáját, a jogszabályalkotás elindítását az Unió Tanácsának elnökségét ebben az időszakban betöltő, magyar elnökségnek kell majd irányítania.

Bárány Gábor
FVM

Hol ringott egyesületünk bölcsője?

A Furdő Szálloda a XIX. század közepén

Nem szónoki a kérdés. Az egyértelmű, világos választ megkaptuk az Erdészeti Lapok (2010. március) 101–104. oldalán (Egyesületünk 1851. évi [meg]alakulásának körülményei – *Pápai Gábor* írás). Ennek lényege: önálló magyar egyesületi életünk az esztergomi *Gasthof zum Bade* vendéglőben kezdődött 1851. június 30-án. Úgy mint tagtársat, és egyben esztergomi lakost kért fel a fő-szerkesztő e másról is nevezetes épület történetének felkutatására.

Hiszen az épület ma is áll, Furdő Szálló és Étterem, röviden Furdő Szálló, vagy még rövidebben Furdő a neve, és teljes renoválása évek óta napirenden van.

E szóban lévő, jelenleg eléggé lepusztult, ám hajdan jobb napokat látott építmény Esztergom és környékének első és legnagyobb múltú műemléki szállodája. A város forgalmas belterületén, a Szent Tamás-hegy lábánál, a 11-es főút mentén áll. Területén egykor tó volt, amit a Szent Tamás-hegy alól folyó hévizek tápláltak. A város történetében több közfürdőt is létesítettek a közvetlen környéken; az elsőt III. vagy Nagy Béla királyunk felesége.

A tavat 1840-ben lecsapolták és feltöltötték. A föld alatti forrásokat kiboltozták, vizük a főút alatti alagútrendszerben folyik a közeli Kis-Dunába, táplálva egyúttal a szomszédos strandfürdőt.

A feltöltés-vízrendezés után is többé-kevésbé ingoványos-

mocsaras területen 1600(!) db vörösfenyőcölöpre építették *Zofabl Lőrinc* tervei alapján a mostani épületegyüttest, színházteremmel, gőz- és kádfürdővel. A kivitelező – *Gramling Ignác* helyi építész – 1842-ben fejezte be a most romosan is mutatós, klasszicista épületet. Az új létesítmény sokáig az esztergomi káptalan (=püspöki tanácsadó testület) tulajdona volt, és rövidesen a helyi kulturális élet egyik központja lett.

Nevezetesebb vendégei között ott találjuk *Kossuth Lajost*, aki toborzókört útja alkalmával itt szállt meg 1848. okt. 18-án. Itt-tartózkodása idején nagy eső volt. Ekkor született meg a jól ismert

Kossuth-nóta: „Esik eső karikára...” E tény emléktábla is őrzi az épület utcai homlokzatán. (Jelenleg leszerelve és félre téve; a renoválás után azonban ismét visszahelyezve.)

De látták e falak *gróf Széchenyi Istvánt*, Szent István királyunk után valóban a Legnagyobb Magyart, és *Liszt Ferencet* is (1875). Ugyanitt lépett először színpadra *Blaha Lujza*, a legendás hírnű színművész (1856. ápr. 22.) Molnár György társulatával.

A múlt század során több nagy átépítéssel is átesett a műemlék. A színháztermet az 1960-as években lebontották. (Az utolsó előadást – a János vitézt – 1951-ben nem láthatták itt a nézők.) 1964-ben modern vasbeton üvegszárnyal bővítették az ÉNY-i oldalát, amely nem illett az eredeti klasszicista épülethez.

Az 1990. évi gazdasági-politikai változás után gyakorlatilag gazdátlanra vált e nevezetes műemlék. Állaga folyamatosan romlott. Az egykor szebb napokat látott épület hajléktalanok tanyája és a város szégyenfoltja lett. 2006-ban azonban az önkormányzat megszerezte a tulajdonjogot, elbontatta az ide nem illő üvegszárnyat és a szálloda mögötti pálmaházat is. A városvezetés tervei szerint – *Zsoldos Lebel* vezető tervező irányításával – a szomszédos fürdőkomplexum wellness- és konferenciarezsével, 240 szobás szállodával és 346 férőhelyes mélygarázzsal bővülne a Furdő Szálló teljes és korhű renoválása mellett.

Dobay Pál

A bal alsó sarokban látható a Furdőszálló

Egyesületünk jövőre százhatvan éves történetének látványos eleme került ismét napvilágra, és a szélesebb nyilvánosság elé. Növelhetnénk az er-

dészsakma tekintélyét, ha felvennénk a kapcsolatot Esztergom város főépítészével, és megállapodnánk a felhívított épületen egy méltó emléktábla elhelye-

zésének lehetőségéről. De valószínű az sincs kizárva hogy egy belső terem is emlékeztetne a hajdani eseményre.

A Szerk.

**Az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága
Erdészeti Albizottsága**

Meghívó

Tisztelettel meghívjuk Önt és érdeklődő munkatársait
az Országház Felsőházi Termében
2010. október 8-án 10.30 órakor kezdődő

„Erdészeti erőforrások a Kárpát-medencében”

címmel megrendezésre kerülő

Erdészeti nyílt napra,

mely egyben a

„XIV. ERDŐK HETE”

nyitó rendezvénye.

A részletes programot és a jelentkezési lapot a helyi csoportok titkárainál lehet igényelni, illetve letölthető az OEE honlapjáról.

Jelentkezési határidő: 2010. szeptember 30.

Lapzártakor érkezett

Fazekas Sándor agrárminiszter a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet elnökévé, 2010. szeptember 1-től dr. Sebestyén Róbertet nevezte ki.

Az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága 2010. szeptember 2-án megválasztotta a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Ellenőrző Bizottsága tagjait.

A Bizottság egyik tagja – az erdőgazdálkodók országos érdekképviseleti szervezetei, köztük az OEE jelöltjeként – Klemencsics András, a Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága vezetője.

Jegyzőkönyv az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének 2010. július 2. 10.30-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest MTESZ Budai Konferencia Központ, OEE Klub helyiség

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Zambó Péter elnök, Kiss László általános alelnök, Mocskó András magánerdős alelnök, Szabó Vendel technikus alelnök, Haraszti Gyula EL SZB elnök, Cserép János, Nagy Imre, Szabó Tibor, Gencsi Zoltán, Csépanyi Péter régióképviselek.

Tanácskozási joggal:

Bak Julianna EB elnök, *dr. Sárvári János* a MEGOSZ ügyvezető elnöke, OEE könyvtár őr, *Ormos Balázs* főtitkár, *Pápai Gábor* főszerkesztő.

Kimentését kérte: Ripszám István régióképviselek.

Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelenteket. Megállapította, hogy az Elnökség 10 fővel határozatképes. Megállapította, hogy az Elnökség tagjai időben megkapták az ülés írásos anyagait a napirendi pontokhoz. Bejelentette, hogy az egyebekben még számos témát kíván érinteni. A jegyzőkönyv vezetésére Ormos Balázst, a jegyzőkönyv hitelesítőnek Csépanyi Pétert és Haraszti Gyulát kérte fel, mellyel az Elnökség tagjai egyetértettek.

Zambó Péter elnök átadta a szót Csépanyi Péternek az első napirendi pontként szereplő OEE stratégia, 2010. évi program módosítása, az OEE üzenetek és az eseménynaptár témakörében. Csépanyi Péter röviden összefoglalta az általa koordinált OEE stratégia legfontosabb részleteit. Elmondta, hogy a stratégia hármas tagolású, fő célokra, alcélokra és akcióprogramokra tagolódik. Az előterjesztett anyag nem tekinthető véglegesnek, azt még szükséges néhány alkalommal ábeszélteni, egyeztetni. Ezt követően lehet a 2010. évi programot rögzíteni, bár ott már nincs nagy mozgástér. Az összeállításnál igyekeztek teljes körűen a célokat meghatározni, de ez túl sok, meg kell fogalmazni, hogy mi legyen a fő irány. A 2010. évi elfogadott programban a stratégia a lényegtelen dolgokkal keveredik, ezért revízió alá kell venni, hogy milyen mozgástér van számunkra.

Az előterjesztett OEE fő üzenetei közül sokkal egyet lehet érteni, de több helyen – bár az üzenet helyénvaló – a szó szerinti megfogalmazás nem megfelelő (mint pl.: életterünk a Kárpát-medence, az erdőben rend van, az erdőben az erdész van otthon). A többi elfogadható, az erdészeti véderdő bevezetése nem az üzenetek közé való. Ugyanakkor sok az üzenetek száma.

Haraszti Gyula kiegészítésében elmondta, hogy a megkapott anyagokból is merítve, a vállalatnál szokásos logikával állították össze az előterjesztést. Ő is úgy ítélte meg, hogy sok az anyag, még a négy évet tekintve is. Az éves program csak a stratégia elfogadása után készüljön el.

Nagy Imre hozzászólásában egyetértett az előterjesztők észrevételeivel. Pénzügyi támogatást tart szükségesnek a régiós rendezvények lebonyolításához, ezért a helyi csoport önálló jogi személyként való átszervezését tartja jónak a pályázati lehetőségek igénybevétele érdekében. Az Etikai Szabályzat átdolgozását igényelte. Szorgalmazta a kommunikáció vonatkozásában a helyi és megyei vezetők megkeresését, továbbá az Erdészeti Lapok internetes változatának terjesztését. Beszámolt arról, hogy a Soproni Helyi Csoport júniálisa jól sikerült, ahol képviselte az Elnökséget.

Mocskó András az eseménynaptárral kapcsolatosan bejelentette, hogy a régiós rendezvényt a jövő évben szervezi

meg. Szorgalmazta, hogy a magán erdőgazdálkodók is szervezzenek olyan rendezvényeket, mint az Erdészeti Országos Találkozója, Vándorgyűlés, ERDŐK HETE. Az erdőtelepítés fontosságát hangsúlyozta, mint érdekképviseleti területet.

Zambó Péter elnök kijelentette, hogy a 2010 évi elfogadott program szellemében tudnak gondolkodni. A hatékony működés érdekében kérte, hogy az írásos előterjesztésekhez kapcsolódó javaslatokat ezután előre küldjék meg az Elnökség tagjai. Javasolta, hogy a stratégia, a 2010. évi program, az OEE üzenetei vonatkozásában az Elnökség tagjai 2010. július 9-én 12 óráig a titkárságra juttassák el észrevételeiket, javaslatukat, hogy azokat összedolgozva a következő elnökségi ülés elé lehessen terjeszteni. Ezt követően kerülnek kiválasztásra azok a pontok, melyek közös platformot jelenthetnek.

Az eseménynaptár vonatkozásában és a Wagner-év kapcsán felajánlotta, hogy a Visegrádi HCS Wagner Károly sírját a Farkasréti temetőben megfelelő módon rendbe teszi.

A következő napirendi pontban Ormos Balázs főtitkár az írásban kiküldött I-V. havi pénzügyi teljesítésről adott kiegészítést. A bevételek vonatkozásában az egyéni tagdíjak teljesítésében közel 700 eFt hátralék mutatkozik. Ebből az összegből van még folyamatban lévő teljesítés, de a régiókban szükséges a helyi csoportok vezetőinek segítségét kérni a befizetés érdekében. Az Alapszabály szerint a nem fizetőket törölni kell az Egyesület tagjai sorából. Zambó Péter elnök kérésére az OEE-ben használatban lévő számítógépes program

tesztelése érdekében is, *Gencsi Zoltán* régiójára kerüljön kidolgozásra helyi csoportonkénti kimutatás a következő elnökségi ülésre. A bevételek vonatkozásában szükséges a jogi tagdíjak maradéktalan befizetése, az évek óta érvényben lévő, vetítési alap esetleges módosítása. Ugyancsak szükséges az egyéb jogi támogatók felkeresése az együttműködés érdekében. Az évek óta bizonytalan NFA-támogatás kiváltása, az OEE működéséhez szükséges pénzügyi fedezet meghatározása – korábban készült már ilyen kimutatás –, aktualizálása is szükségessé válik. *Ormos Balázs* főtitkár kérte az Elnökséget, hogy az Ellenőrző Bizottság által leírt elvárást, miszerint program csak akkor induljon, ha a pénzügyi fedezet rendelkezésre áll, segítsenek betartani.

Ormos Balázs beszámolt arról, hogy a Soproni Helyi Csoporttal történt egyeztetés során, az erdész-karítász szellemisége alatt elindítja a csoport az Erdészeti Lapok idősek, rászorulóknak részére történő eljuttatását. Az elnökségi ülésen elhangzott olyan javaslat, hogy a postaköltség megtakarított összegét a helyi csoport kaphassa meg.

Összességében az Egyesület a tárgyalt időszakot 9 millió Ft eredménnyel zárta, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a bevételi források időarányosnál jobb arányban teljesültek.

Zambó Péter elnök összefoglalójában elmondta, hogy szándékában van az Állami Erdőgazdasági Pártoló Tagi Tanács összehívása, a támogatás vetítési alapjának módosítása, az NFA-támogatások tisztázása, az új állami erdőgazdasági szervezetben pedig arra való törekvés, hogy egy helyen legyen a kezelt vegyes felügyelete.

Bak Julianna, az Ellenőrző Bizottság elnöke hozzászólásában kiemelte az NFA-támogatás esetleges kiesésére való felkészülést, elemezni kell, hogy hol szükséges pénzügyi előrelépést tenni. Ehhez egyszerű kontrollig táblázat bevezetését szorgalmazta, melyet *Kiss László* alelnökkel már egyeztetett. A hozzászólók is egyetértettek a javaslattal. *Haraszi Gyula*, az EL SZB elnöke ismertette, hogy foglalkoznak az Erdészeti Lapok gazdálkodásával és keresik a takarékosági lehetőségeket.

Ormos Balázs főtitkár, az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály elnöke ismertette a XIV. ERDŐK HETE rendezvény-sorozat programtervezetét. A fő téma a biodiverzitás, mivel ez az év a biodiverzitás éve. A megnyitó az Országház felsőházi üléstermében 2010. október 8-

án lesz, a záró rendezvényt a KEFAG Zrt. és a Kecskeméti HCS vállalta a Kecskeméti Arborétumban, 2010. október 16-án. A közben lévő időszakban az OEE régiók és az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály szervezik a régiós és helyi rendezvényeket. A végső döntést az Országos Erdő Tanács javaslatára a VM miniszter hozza meg. Az erdészeti erdei iskola minősítéséről is kért tájékoztatást az Elnökség, melyet az Országos Erdő Tanácsnak továbbít. Az erdészeti erdei iskolák minősítési kérelmeit a Minősítő Bizottság elbírálta és az okiratok átadása is megtörtént a Pécsen rendezett Vándorgyűlésen. A pénzügyi támogatás, melyet egy alkalommal az FVM által kaptak a közjóléti szolgáltatás keretében az iskolák, nem várt viharokat kavart. Az elnökség tájékoztatást kért *Ormos Balázs* szakosztályelnöktől és *Szabó Tibor* régióképviseletől, a KEFAG Zrt. termelési vezérigazgató-helyettesétől az erdészeti erdei iskolák helyzetéről. Az erdészeti erdei iskolák ügye szintén szerepel az Országos Erdő Tanács következő ülésén.

Az egyebekben több téma is napirendre került.

Csepányi Péter beszámolt arról, hogy képviselte Egyesületünket a Muzsikál az Erdő nyitó sajtótájékoztatóján. Részt vett az Országos Vadászati Védegyelet által koordinált erdőtakarítási program jövő évre szóló egyeztető megbeszélésén. Véleménye szerint eredendően az okokat kell megszüntetni, ne az erdőgazdálkodó legyen felelős az erdőben hagyott szemét eltakarításáért. Ehhez a hulladékgazdálkodásról szóló jogszabályt meg kellene változtatni. Az OEE jövőre részt vesz a közös akcióban.

A thüringiai látogatás elmaradt, levélben mentette ki magát Egyesületünk.

Káldy József, a Mecseki Erdészeti Zrt. vezérigazgatója levélben kért felmentést idei jogi tagdíja befizetése alól, mert

több nagyrendezvényt vállalt (Vándorgyűlés, Év erdésze verseny, erdészemlék-avatás, nemzetközi bányász-ko-hász-erdész találkozó) sokak meglegedésére. Egyesületünk levélben köszöni meg a mecseki kollégáknak a kiválóan szervezett rendezvényeket és tekint a 2010. évi jogi tagdíjtól.

A Közönségkapcsolati Szakosztály elnöke, *Zétényi Zoltán* levélben fordult *Zambó Péter* OEE elnökhöz, melyben több kérést és javaslatot is tett.

Felvetődött, hogy propagandafilmen kellene bemutatni az OEE-t. Döntés nem született.

Elismeréssel nyugtázta az Elnökség, hogy sikerült közbenjárni, és megalakult ismét az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága Erdészeti albizottsága. Készüljön levél az OEE-től az albizottságnak, az MTT-nek is.

Megállapította az Elnökség, hogy sikeres az árvízkárosultak támogatására indított felhívás, folytatni kell a gyűjtést, az állami erdészeti társaságok bevonásával is.

Az Év fája Egyesületünk által kezdeményezett program egy másik civil szervezet felhívásában is szerepel. A jó szándékú kezdeményezővel Egyesületünk együttműködésre törekszik és ezt írásban is megerősítettük. A megnevezést Egyesületünk hivatalosan levédeti.

Egyesületünk titkárságának elhelyezése a MTESZ pénzügyi nehézségei miatt kérdésessé vált. Folyamatosan keresi Egyesületünk a lehetőséget az Alkotmány utcai Székház újbóli birtokba vételére. *Zambó Péter* elnök felvetette, hogy Egyesületünknek az egész épületre van szüksége. Megbízást kapott *Ormos Balázs* főtitkár, hogy folytassa a Székházba jutás feltételeinek intézését.

Haraszi Gyula az EL SZB elnöke előterjesztette az Elnökségnek az új Szerkesztő Bizottság névsorát:

Puskás Lajos, Detrich Miklós, Lengyel László, dr. Bartha Dénes, dr. Sárvári János, új tagokként Lomniczi Gergely, dr. Oroszi Sándor

Az elnökség határozatban fogadta el az EL SZB tagjait:

20/2010. (július 2.) sz. elnökségi határozat:

Haraszi Gyula az Erdészeti Lapok Szerkesztő Bizottsága elnöke előterjesztésére az Országos Erdészeti Egyesület Elnöksége az alábbi tagtársakat nevezi ki az Erdészeti Lapok Szerkesztő Bizottsága tagjainak:

Puskás Lajos, Detrich Miklós, Lengyel László, dr. Bartha Dénes, dr. Sárvári János, Lomniczi Gergely, dr. Oroszi Sándor.

(Jelen volt 10 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták)

Haraszi Gyula elnök tájékoztatta az OEE Elnökségét, hogy egy tematikus lapszám készül az erdőben és létesítményekben keletkezett károkról. A lapszám többletterjedelme húsz oldal, ez mintegy háromszázezer forint többletköltséget jelent. Kérte az Elnökséget, hogy a készülő

stratégiai anyagot augusztus közepéig véglegesítse, hogy a szeptemberi lapszámban megjelenhessen.

A Natura 2000 területek felülvizsgálata várható, az OEE foglaljon állást e kérdésben. Az OEE magánerdős tagjai (*Mocz András, Szabó Vendel*) *Kiss László* alelnökkel együttműködve dolgozzák ki, az anyagot, majd azt küldjük meg a VM miniszternek és az MTI-nek.

A Kormány és az Országgyűlés által gyakorolt jogalkotási folyamat nagy intenzitással folyik. Vannak olyan véleményezésre kiadott joganyagok, melyeket Egyesületünk nem kapott meg. Felkéri az Elnökség *Ormos Balázs* főtitkárát, hogy levélben jelezze a VM TEFO illetékes vezetőjének, *dr. Nagy Dániel* főosztályvezetőnek, hogy az új címlistába is vegyék fel az OEE-t.

Egyesületünk programjában négy szobor felállításában való közreműködés szerepel. Egyesületünk három szobrot ötven-ötvenezer forinttal támogat tervei szerint. *Zambó Péter* elnök sokallta egy szobor költségvetését (2,1 millió Ft), gyakorlata szerint 600 eFt.-ből is megvalósítható. Végül *Kiss László* alelnök javaslatára az alábbi határozat született:

21/2010. (július 2.) sz. elnökségi határozat:

Az Országos Erdészeti Egyesület tisztelegve az erdészeti felsőoktatás kiemelkedő egyéniségei előtt, egyenként százezer forint támogatásban részesíti az alábbi szobrok elkészítését:

dr. Moór Arthur, dr. Bezzegh László, dr. Majer Antal, dr. Igmándy Zoltán professzorok.

A titkárság utalja át az összegeket a megadott számlaszámokra.

(Jelen volt 10 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták)

Zambó Péter elnök megköszönte az elnökségi tagok aktív részvételét és bezárta az ülést.

kmf.

Zambó Péter

OEE elnök

Ormos Balázs

jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Csépányi Péter

régióképviseelő

Haraszi Gyula

EL SZB elnök

Egy életmű margójára

A 2010. évi pécsi Vándorgyűlésen a Tiszteletbeli Tagsági Díszoklevéllel kitüntetett *Halász Aladár* tagtársunk életútját meg egyszer szeretném a figyelem középpontjába emelni. Napjaink erdész próbáló szakmai kihívásaira erőt meríthetünk belőle. Azt üzeni: embernek és erdésznek maradni minden körülmények között kötelesség. Igazolásul és okulásul életpályájának vezérvonalából most csak néhány „leágazást” szeretnék kiemelni.

Mind hazai berkekben, mind nemzetközi szinten – a II. vh. utáni erdész-nemzedék meghatározó erdész-közgazdászaként – korán letette szakmai névjegvét. Ahogy lenni szokott – egyes körökben – ez a példaértékű magatartás irigységet, gáncsoskodást és gyanakvást indukált. Így történhetett meg, hogy 1967-ben az erdészlet első számú vezetője minden előzmény nélkül – „magára most már nincs szükségem, keressen magának ál-

lást, ahol tud” – döntésével letaglózta. Természetesen a hozzáértő és lényeglátó kollégák segítségére siettek, de ilyen embertelenségre miért volt mégis szükség?! Vagy nemzetközi sikereinek csúcán, amikor a FAO Erdészeti Bizottsága elnökének választotta, s így 1977-ben elnökölteni kellett a római ülésen, de a magyar agrárminiszter verdiktje így szólt: „A Halász öreg, így

nem mehet Rómába.” Megalázó az egyénre, gyalázat és szégyen szakmánkra és országunkra nézve. De a sor folytatódott. Egy fiatal politikai komisszárt raktak feje fölé 1978-ban, mely nagyon megviselte, de továbbra is kitartott. *Halász Aladárnál* senki sem tudta jobban, milyen terhet lehet a magyar erdőre rárakni. Ki is állt ezért a fontos elvért 1979-ben, amikor a magyarországi tűzifa-ellátás kritikus helyzetbe került. De nem állt ki mellette az akkori Erdészeti Hivatal vezetője, s ezzel betelt a pohár – nyugdíjazását kérte.

Az erdészszakmáért érzett felelőssége és ezért végzett munkássága ezután sem szünetelt, csak más irányt vett. Napjainkig tart a szakkönyvírói korszaka, nélkülözhetetlen anyagokkal ajándékozva meg szakmánkat. Ezek: „A magyar erdészlet 70 éve számokban”; „Angol-magyar és magyar-angol erdészeti, vadászati és faipari műszaki szótár”; „Faárrendszereink és az erdőművelés finanszírozási rendszerének történeti áttekintése”; „Erdészettörténet a visszacsatolt országárszokról”. S utóljára hagytam a 2002-ben megjelent „Albániai expedíció története” című munkáját. Leírása a magyar erdőmérnöki hivatás apoteózisa. Mire volt képes nyolc erdőmérnök – köztük ő is – 70 nap alatt? Lerakták Albánia erdőgazdálkodásának alapjait. S mindez 1956-ban történt, s érkezésük után hamarosan kitört a magyar forradalom. Az én szememben ők voltak az Albániai Divízió, mely a magyar erdészlet jó hírét öregbítette Európában. S ennek folytatója volt a Soproni Divízió a kanadai és amerikai földrészen.

Mindezt azért hoztam nyilvánosságra, hogy *Halász Aladár* példa értékű életművével a mának is üzenjek.

Dr. Pethő József

Jegyzőkönyv az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének 2010. július 26-27-i 17.10-kor kezdődött üléséről és régiós rendezvényéről

Az ülés helyszíne: Hortobágy, Ökotúra Vendégház, régiós szakmai út a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft. szervezésében

Jelen vannak:

Az Elnökség tagjai: *Zambó Péter* elnök, *Kiss László* általános alelnök, *Mocz András* magánerdős alelnök, *Szabó Vendel* technikus alelnök, *Haraszti Gyula* EL SZB elnök, *Cserép János*, *Nagy Imre*, *Szabó Tibor*, *Gencsi Zoltán*, *Rípszám István*, *Csépányi Péter* régió-képviselők.

Tanácskozási joggal:

Bak Julianna EB elnök, *dr. Sárvári János* a MEGOSZ ügyvezető elnöke, OEE könyvtár őre, *Ormos Balázs* főtitkár, *Pápai Gábor* főszerkesztő, *Szalacsi Árpád* vezérigazgató NYÍRERDŐ Zrt., *Bíró Imre* elnök, *Tölgyfa Gábor* titkár Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei HCS; *Tóth Zsolt* elnök, Szolnoki HCS; *Dufla Ferenc* titkár, Debreceni HCS

Kimentését kérte: *Dégi Zoltán* vezérigazgató NEFAG Zrt.

Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelent elnökségi tagokat és a meghívottakat. Megállapította, hogy az Elnökség 11 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére *Ormos Balázst*, a jegyzőkönyvhitelesítőknél *Csépányi Pétert* és *Haraszti Gyulát* kérte fel, mellyel az Elnökség tagjai egyetértettek.

Zambó Péter elnök átadta a szót *Csépányi Péternek* az első napirendi pontként szereplő OEE stratégia, 2010 évi program módosítása, az OEE üzenetek témakörében. *Csépányi Péter* felvezetőjében elmondta, hogy érdemi módosító javaslat *Kiss László* alelnöktől érkezett. Az előterjesztett anyagban több egyszerűsítés, összevonás történt. Javasolta, hogy az előterjesztett stratégia elnökségi anyag legyen mindaddig, míg a Küldöttközgyűlés el nem fogadja azt. Rövid kiegészítések után *Zambó Péter* elnök javasolta, hogy a 2010. évi programon ne változtasson az Elnökség, a stratégia pedig az őszi Küldöttközgyűlés elé kerüljön jóváhagyásra.

22/2010. (július 26.) sz. elnökségi határozat:

Az Elnökség elfogadta az Országos Erdészeti Egyesület 2010-2013. évekre vonatkozó stratégiai tervét,

melyet az őszi Küldöttközgyűlés elé terjeszt megvitatásra és jóváhagyásra. A stratégia addig is az Egyesület honlapján olvasható a RÓLUNK-PROGRAM menüpont alatt.

(Jelen volt 11 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták)

Zambó Péter elnök *Ormos Balázs* főtitkárnak adott szót a 2010. október 8-án megrendezésre kerülő Országgyűlési Nyílt Nap programtervezete ismertetésére. A főtitkár beszámolt arról, hogy az Országgyűlés Erdészeti albizottsága elnökétől, *Jakab Istvántól* kapott lehetőséget a rendezvény magas színvonalon történő megszervezésére. A rendezvény címadó témája: „Erdészeti erőforrások a Kárpát-medencében”. A rendezvény fővédnökeinek magas rangú állami és országgyűlési tisztségviselőket kérünk fel. Az előadók szintén e körből kerülnek ki, de szót kapnak a tudomány, az oktatás, a gazdálkodók, az érdekképviseletek, egyes civil szervezetek képviselői is. Szándékunk szerint egy ajánlás elfogadásával zárul a rendezvény. Az Elnökség kérte, hogy a tervezett programot a főtitkár írásban küldje meg részükre, hogy még e héten további észrevételeket tehessenek.

Zambó Péter elnök bejelentette, hogy az Országgyűlés Mezőgazdasági bizottsága részéről felkérés érkezett, hogy a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Ellenőrző Bizottságába Egyesületünk a MEGOSZ-szal közös jelöltre tegyen javaslatot. Az egyeztetések során *Klemencsics András* erdőmérnökre, a Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság igazgatójára esett a választás.

23/2010. (július 26.) sz. elnökségi határozat:

Az Elnökség a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége és az Országos Erdészeti Egyesület közös jelöltjeként az Országgyűlés Mezőgazdasági bizottsága felkérésére Klemencsics András erdőmérnököt, a Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság igazgatóját javasolja a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Ellenőrző Bizottsága erdészeti érdekképviseleti tagjának.

(Jelen volt 11 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták)

A következő napirendként *Gencsi Zoltán*, az Észak-magyarországi régió képviselője adott tájékoztatást a helyi csoportok egyéni tagdíj-befizetésének állásáról és gondjairól. Megállapította, hogy az elmaradás tetemes és ennek bezedése sem egyszerű feladat. Javasolta, hogy az Erdészeti Lapokban elhelyezett csekken lehessen befizetni a tagdíjat. *Zambó Péter* elnök tájékoztatta az Elnökséget, hogy Egyesületünk pontos, számítógépes tagnyilvántartással rendelkezik. Célszerű volna az Erdészeti Lapokban felhívást közzétenni és a befizetési határidőket is megjelölni. *Rípszám István* régióképviselő elmondta, hogy a csoportjuknál (Baranya megyei HCS) a gazdasági felelős tartalékban a tagdíjak beszedését és az erdőgazdasági dolgozók esetében ez jól működik. *Bak Julianna* EB elnök javasolta, hogy a befizetési határidő évente február 15-e legyen. *Nagy Imre* régióképviselő tájékoztatta az Elnökséget, hogy a helyi csoportoknál összekötőt választottak és e-mail címlistát készítettek. Felvetette, hogy az Egyesületben egy ütőképes csapat legyen, akár kisebb létszámmal, de legyenek fizető tagok. *Zambó Péter* elnök is támogatta a felvetést, mely szerint hatékony Egyesületre van szükség. Szükségnek tartja szeptemberben leülni a pártoló tagsággal (állami erdőgazdasági társaságok vezérigazgatói) és tisztázni a jogi tagdíj összegének viszonyszámait (jelenleg 8 Ft/ha). *Cserép János* régióképviselő hozzá fűzte, hogy korábban a fahasználati árbevételből vezették le a

tagdíjat. *Csépányi Péter* régióképviseelő felvetette, hogy a nem fizetők közül egyes tagok mégis a névsorban maradnak. *Ormos Balázs* főtitkár felhívta az Elnökség figyelmét, hogy az egyesületi tagság 33%-a nyugdíjas és 42%-a erdész-technikus, akiket nehéz elérni, de nem javasolható őket kizárni az egyesületi tagságból. A Soproni HCS ezért kezdeményezte az „Erdészkaritás” megszervezését, hogy a nehezen elérhető egyesületi tagokat felkeressék és a tagdíjat, az Erdészeti Lapok térítését rendezzék velük, illetve egyéb gondjaikról is tájékoztassanak, szükség esetén segítséget nyújtsanak. *Csépányi Péter* régióképviseelő felvetésére bemutatta a nála lévő ki nyomtatott tagnyilvántartást, melyből látható, hogy külön oszlopban szerepel a tagdíj és az Erdészeti Lapok befizetése. Ezért előfordul, hogy valaki tagdíjat nem, de lapot előfizetett, így a listán szerepel. Ezért küldi ki a titkárság rendszeresen a helyi csoportnak a kimutatást, hogy intézkedni tudjanak személyre szólóan az elmaradt befizetésekről. Az Erdészeti Lapok vonatkozásában már évek óta csak azok kapnak lapot (annyit példány készül), ahányan befizették a díjat. A jogi tagdíj vonatkozásában a főtitkár szükségesnek tartotta a pártoló tanács összehívását és javasolta megállapodásban rögzíteni az OEE és a pártoló jogi tagok közötti együttműködés feltételeit.

Újabb témaként *Mocz András* alelnök felvetette, hogy a helyi csoportok alakuljanak át jogi személlyé, hogy önállóan pályázni tudjanak és forrásokhoz juthassanak. *Ormos Balázs* főtitkár tájékoztatta az Elnökséget, hogy az ilyen értelmű Alapszabály módosítás tervezete már évekkel ezelőtt megszületett, azonban nem került előterjesztésre. *Tóth Zsolt*, a Szolnoki HCS elnöke támogatta, hogy a helyi csoport legyen pályázóképes. *Bak Julianna* EB elnök tapasztalata szerint vannak aktív és passzív tagok, de az Egyesülethez való tartozás fontos tényező. *Bíró Imre*, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei HCS elnöke támogatta, hogy legyen önálló jogi személyiségű a helyi csoport. *Gencsi Zoltán* régióképviseelő helyi példával mutatta be, hogy a Biokultúra Egyesület helyi szervezete már önálló jogi személlyé vált és az egyesület szövetséggé alakult. Ezzel minden régió képes alkalmazkodni a helyi viszonyokhoz, az alapszabályukat ehhez igazították, nagy szabadságot kaptak a szervezeti egységek. *Tölgyfa Gábor*, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei HCS titkára elmondta, hogy a 112 fős helyi csoport lét-

száma nagy, így több, kisebb rendezvényt szerveznek részükre. *Dufla Ferenc* a Debreceni HCS titkára ismertette, hogy a tagdíjat nem fizetők között mindenféle tag jelen van. Javasolja, hogy lehessen többlet-befizetést is teljesíteni. *Zambó Péter* elnök összefoglalójában előirányozta, hogy szondázzuk meg a tagság álláspontját az önálló jogi személyiségű helyi csoportok létrehozása tárgyában, és tűzze az elnökség még ez évben napirendre az ügyet. A tagság megújítása érdekében levélben forduljunk a nem fizetők felé, egyesületi tagságuk megtartására választ kérve.

A következő napirend az Egyesületünk történetéről szóló tájékoztató az előadó elfoglaltsága miatt most elmarad, de az egyik elnökségi ülésen újra napirendre kerül.

Az egyebek napirendi pontok megtárgyalása az írásos előterjesztések miatt gyorsan zajlott.

A Wagner Károly Emlékév programjainak pontosítása ügyében *Kiss László* alelnök kapott megbízást. A Farkasréti temetőben lévő Wagner Károly sír rendbetételének intézését *Zambó Péter* elnök és *Csépányi Péter* régióképviseelők vállalták.

Zambó Péter elnök *Ormos Balázs* főtitkárnak adott szót az állami erdőgazdasági társaságoknál történt vezetői személyi változások ügyében, melynek kihatása lehet Egyesületünkre. *Ormos Balázs* főtitkár elmondta, hogy Egyesületünknek nem feladata az ügyet kommentálni, de ahogy Elnök úrnak megírta, mint pártoló tagoknak javasolja az Egyesületi munkát és támogatást megköszönni. *Rípszám István* régióképviseelő hozzászólásában elmondta, hogy a régióhoz tartozó mindhárom állami erdőgazdasági társaság OEE helyi csoport

vezetőségi tagja telefonon kereste meg hasonló kéréssel. *Nagy Imre* régióképviseelő kifejtette, hogy az ügy nem egyesületi kérdés, az érintett személyek az Egyesület tagjai maradtak, fontos az összetartozás, mert egy értékközösség vagyunk. Nem szabad, hogy a történések az egyesületi életet befolyásolják. *Cserép János* régióképviseelő, aki mint az ÉSZAKERDŐ Zrt. volt vezérigazgatója érintett az ügyben, nem kívánt a napirendhez hozzászólni.

Zambó Péter elnök megbeszéli a teendőket *Kisteleki Péterrel* (VADEX Zrt.), mint a legidősebb vezérigazgatóval és a Pártoló Tagok Tanácsa elnökével.

A régiók szerepéről és az elnökséggel való kapcsolattartás, információ közvetítés témakörében *Nagy Imre* régióképviseelő tájékoztatta az Elnökséget. Az 1414 régiós tag összefogása nagy feladat, de informatikai eszközök alkalmazásával megkezdték a munkát.

Egyesületünk programja szerint részt vesz a Soponyán 2010. szeptember 3-5-én rendezendő Vadételek Asztala rendezvénysorozaton. Az Elnökség *Pápai Gábor* EL főszerkesztőt bízta meg a főszakácsi teendők ellátásával és a csapat megszervezésével.

Ormos Balázs főtitkár, az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály elnöke írásos tájékoztatóban mutatta be az erdészeti erdei iskolák magalakulásának és működésének történetét, az iskolák minősítésével bezárólag.

A Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár szerződését a személyi változások miatt módosítani szükséges.

24/2010. (július 26.) sz. elnökségi határozat:

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöke személyében bekövetkezett

változás miatt módosítja a 2009. április 01-én a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár bérletére kötött szerződésének 16.§ 16.1 pontját az alábbiak szerint:

„16.1 Felek megállapodnak abban, hogy Bérbeadó részéről a jelen szerződés hatálya alatt dr. Boda Zoltán erdészvezető, míg Bérelő részéről Zambó Péter elnök jár el.” A szerződés módosítását Ormos Balázs főtítkárral készítse elő aláírásra.

(Jelen volt 11 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták)

A következőkben a Wagner Károly Alapítvány Kuratóriumának jóváhagyása történt meg.

25/2010. (július 26.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség az alábbi személyeket hagyja jóvá a Wagner Károly Alapítvány Kuratóriumi tagjainak: Merkel Gábor, Cserép János, Csonka Tibor, dr. Boda Zoltán.

(Jelen volt 11 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták)

Az elnökség jóváhagyta az Ösztöndíj Szabályzat módosítását az alábbiak szerint.

26/2010. (július 26.) sz. elnökségi határozat:

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége az ERDÉSZCSILLAG ALAPÍTVÁNY Kuratóriuma döntésének megfelelően az Ösztöndíj Szabályzat 2.§ (2) bekezdését az alábbiakra módosítja:

„egyetemi hallgató 1 fő
szakmai középfokú iskolai tanuló 2 fő”

(Jelen volt 11 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták)

Bak Julianna, az Ellenőrző Bizottság elnöke kért szót és tájékoztatta az Elnökséget, hogy az általa végzett ellenőrzés információs jelentését átadja Zambó Péter elnöknek, egyben írásban tájékoztatta a vizsgálatról az Ellenőrző Bizottság tagjait is.

Szabó Vendel alelnök az OEE egykori Székházáról érdeklődött. Ormos Balázs főtítkárral elmondta, hogy felhatalmazása van az Elnökségtől, hogy a korábban ígért négy irodahelység ügyét intézze. Többször személyesen járt a minisztériumban az ügyintézőnél. A szobák az OEE részére rendelkezésre állnak a jelen helyzetben, de ennek jóváhagyása még nem fejeződött be, mivel

a kormányzati változások miatt a minisztériumok helységelosztása folyamatban van.

Mocz András alelnök felhívta az Elnökség figyelmét arra, hogy a szakirányítás támogatása nem megoldott, ez pedig súlyosan érinti a magán erdőgazdálkodókat. Zambó Péter elnök megbízta Mocz András alelnököt, Ormos Balázs főtítkárral, hogy dr. Sárvári János ügyvezető elnökkel (MEGOSZ) a rendeletek, köztük a kérdéses támogatás ügyét szakszerűen intézzék.

Az elnökségi ülés baráti együttléttel, közben vacsorával folytatódott.

2010. július 27-én az elnökségi ülés a Hírfa üzleti ajánlatának értékelésével folytatódott, mely szerint a HÍRFA újság és az Erdészeti Lapok kölcsönösen reklámozzák egymást, valamint az EL térítés ellenében, mellékletként terjeszti az NYME és a HÍRFA közösen összeállított szakmai kiadványait. A térítés összege még egyeztetést igényel, egyezség esetén a program a szeptemberi lapszámmal indulhat.

Az Elnökség foglalkozott az SZJA 1% újbóli bevezetésével a Magyar Köztársaság költségvetésének részeként.

27/2010. (július 26.) sz. elnökségi határozat:

Az Országos Erdészeti Egyesület Elnöksége támogatja, hogy a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló törvényben, a személyi jövedelemadó rendelkezéseknél (SZJA 1%) az „Erdők közjóléti védelmének, bővítésének és ismertségének feladatai” kijelölt előirányzat felhasználási céljaként szerepeljen.

(Jelen volt 9 fő elnökségi tag: a határozatot egyhangúan elfogadták; Cserép János régióképviseelő időközben eltávozott az ülésről)

Az Elnökség a továbbiakban szakmai úton vett részt az Észak-Magyarország régió kiemelt jelentőségű területén, a Hortobágyon. Gencsi Zoltán erdőmérnök, a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft. igazgatója vetített képes ismertetők után, terepi bejárásra invitálta az Elnökség tagjait. A nagyszerű előadás és bejárás bizonyította, hogy a vidéknek kiemelt szerepe van az országban. Jelentős értékek megőrzése történik a térségben, mind az állatállományt, mind a népi szokásokat, mind a természeti értékeket tekintve. Külön figyelemre méltó, hogy ezt a mezőgazdasághoz inkább közelebb álló feladatot egy erdőmér-

nök fogja össze, irányítja – értékeket őrizve és teremtve, több száz embernek értelmes munkát, megélhetést adva. A hallottak és látottak megerősítették az Elnökség tagjait abban, hogy az erdőgazdálkodás, mint a vidék munkaadója fontos szerepet kell, hogy kapjon a jövőben. Ezért is dolgozunk.

Zambó Péter elnök megköszönte az elnökségi tagok aktív részvételét, a kiváló programokat és bezárta a kihelyezett ülést és régiós rendezvényt.

kmf.

Zambó Péter

OEE elnök

Ormos Balázs

jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Csépányi Péter

regióképviseelő

Haraszi Gyula

EL SZB elnök

Új belépők

Erdélyi Helyi Csoport: Szakács Sándor erdőmérnök, Orbók Ilona erdőmérnök, Orbók Sándor erdőmérnök, Szabó Mária erdőmérnök, Pítő Attila erdőmérnök, Szikszai Béla erdőmérnök, Meller Előd erdőmérnök, Kádár Attila erdőmérnök, Kiss Árpád erdőmérnök, Kiss Ferenc erdőszaktanikus, Fekete Ferenc erdőszaktanikus, Márton Elemér erdőszaktanikus, Márton Csaba erdőszaktanikus, Márton Levente erdőszaktanikus, Király Dénes erdőszaktanikus, Leonbárdi Róbert erdőszaktanikus, Forgács János erdőszaktanikus, id. Király Dénes erdőszaktanikus, Tamási György erdőmérnök, Csomor István erdőszaktanikus, Hegyi Domokos erdőszaktanikus, Józsa Sándor erdőszaktanikus, Leonbárdi János erdőszaktanikus, Brók Csaba erdőszaktanikus, Szakács Mária egyéb középfok, Bodrogi Pál erdőmérnök, Tóth István Loránd erdőmérnök, Osváth Sándor erdőmérnök, Fancsali Ernő egyéb felsőfok, Fodor György erdőmérnök, Fodor István erdőmérnök, Dénes Albert erdőmérnök, Sándor Alpár erdőmérnök, Vas Árpád erdőmérnök, Tóth Márton erdőszaktanikus, Marosi Sándor erdőszaktanikus, Györfi Levente erdőmérnök, Simó Attila erdőmérnök;

Páldy Géza (1942–2010)

Kiskunhalason született. Katonatiszt édesapja a pecsori mocsaroknál halt hősi halált 1944-ben.

Kedves barátom, drága Géza, ki gondolta volna, hogy Te, az életerős, bivalynyakú „Öreg” előbb

fogsz elmenni az évfolyamunkból, mint mi néhányan, a csenevészektől. Az utóbbi években Te gondoltál arra, hogy a nekrológodat nekem kell megírni. Nos, hát megírom. Nézzve fényképedet, még alig-alig tudatosítom, hogy végleg elmentél.

Korán megözvegyült édesanyád, és bélistás nevelőapád zaklatott élete a Te életutadra is kihatott. Több iskolaváltás után végül Kiskunfélegyházán érettségiztél. „Értelemszerűen” elsőre nem vettek fel Sopronba, így a bugaci erdőben néhai Horváth Laci bácsi mellett kóstolgattad az erdészszakmát fizikai dolgozóként. Akkor sem tagadtad meg későbbi önmagad, és mint a rossz nyelvek beszéltek, az ott vadászó Kádár lovát egyszer túlitattad sörrel.

Végül előfelvételiként Sopronba kerülél. Akkor még nem tudtátok a soproni éjszakai klubok, hogy egy-két emlékezetes estét szerzel azoknak, akik éppen Veled múltatták az időt. Érdekes volt megismerkedésünk is, hiszen Olaszországba való disszidálási szándékod meghíúsulása után Pankotay professzor javaslatára egy évet halasztottál, mondván, hogy addig lecsillapodnak a kopperi börtönhónapjaid honi hullámai. Édesanyádát kímélvén, magad taníttattad magad, így azt az évet különféle vendéglátó-ipari egységekben töltötted pincérként. Így kerültél szoros kapcsolatba Illés Lajossal, és ismerted meg a vendéglátás rejtelmeit, szelhetőségait. Mint ahogy én is, hiszen segítségével és társadékként kerültem a margitszigeti Casino-ba. Tanulságos nyarak voltak.

1969-ben végeztünk, és mint nyughatatlan, különösen öntörvényű, szabadságszerető emberek, mindketten mezőgazdasági termelőszövetkezethez kerültünk szakirányítóként. Te családi okok miatt Pécsre, a közeli Bicsérd és még öt község térszékeihez. Mindez főleg emberismeretet kívánó munka volt, amelyben az előbb említettek szerint otthonosan mozogtál. Később Baranya megye Tanácsának erdészeti és vadászati felügyelője lettél, majd 1979-ig az Állami Gazdaságok Országos Központja területi erdészeti szakfelügyelőként láttad el Baranya

megyéjében. Mivel a vadászat mindig érdekelt, sőt, aktívan műveltél (ahogy Salamon Ferenc, az erdélyi futásfalvi tanár barátod mondaná, ez ügyben igencsak „reszelt az ördög”), visszamentél a Tanácsra vadászati felügyelőnek. Ez volt igazán a Neked való munka, még a Mecsekben számtalan együtt töltött szilveszter némelyikének egy részét is feláldoztad e cseppet sem veszélytelen szenvedélyednek. Olykor fiaid is elkísértek sokszor el-elhúzódozó Nimród útjaidon, és még Te csodálkoztál, hogy fakánállal vár Sára asszony.

(A fenébe, milyen gyorsan elmúltak ezek az évek, és most már az emlékekről sem beszélgethetünk!)

Tekintélyednek köszönhető, hogy 2001-ig, 11 éven keresztül a Baranya megyei Vadászati Szövetségének elnöki tisztét töltötted be, majd a Vadász Kamara Vadvédelmi és Vadgazdálkodási Bizottságának elnökévé választottak. Nyugdíjba mentél, de valójában soha nem éltél nyugdíjasként. Erdőt telepítettél, külföldieket vadásztattál, közben nem vettél észre, vagy csak későn, hogy egészséged romlik.

Hirtelen mentél el, nem élhetted meg fiúunokád születését, mi pedig abban próbálunk vigasztalódni, hogy kegyes volt Hozzád a halál.

Pápai Gábor

Emlékezés és főhajtás Stasney Albert professzor előtt

Vekerdi László professzor szavaival

Hatalmas életművet hagyott hátra a nemrég elhunyt, s korunk legnagyobb magyar polihistorának mondható Vekerdi László professzor (Hódmezővásárhely, 1924. július 24. – Budapest, 2009. december 27.). Nevéhez mintegy harminc önálló saját és fordításkötet; ezenkívül megszámlálhatatlan, a természet-, a bölcsész-, s az orvostudomány szinte minden ágát felölelő tanulmány fűződik. 1990-ig a „tiltott” és a „tűrt” írói kategória között egyensúlyozott. Kitüntetéseinek javarészt a rendszerváltás után kapta. Csak a legfontosabbak: Szent-Györgyi Albert-díj – 1992; ugyanebben az évben József Attila-díj; Pro Literatura – 2000; Széchenyi-díj – 2001. Elsősorban vérbeli irodalmár volt. Színes, lebilincselő stílusával a legelvontabb, legszárzabb tudományokat is élményszerűen foglalta írásba vagy szóba. Nem lett pályatársunk, noha felsőfokú tanulmányait Sopronban, az Erdőmérnöki Karon kezdte. Leckekönyvét 1942. szeptember 10-i dátummal nyitották meg. Adjuk át a szót neki! Miként emlékszik ez a mégsem erdész, ám kiváló tudománytörténész Stasney Albertra, a sokunkat tanító, s már életében klasszikussá vált professzorra?

Sopronban, a József Nádor Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán voltam hallgató a negyvenes évek elején. Sok jeles professzor tanított, közülük is kiemelkedett egy egészen kivételes ember, az ábrázológeometria-tanárunk.

Hogy hívták? Staszinak. Becsületes néven Stasney Albertnek, aki Selmecbányán

végzett kohómérnök-ként, és csaknem négy évtizedig vezette az ábrázoló mértan, ill. az ábrázoló geometria tanszékét Sopronban. Maga az ember és az ábrázoló geometria is elbűvölt. Heti négy órában, hat óra gyakorlattal tanultuk az ábrázoló geometriát, ez elég sok. Staszi vadász, ahogy mi, diákok hívtuk, belénk sugallta, elhitette velünk, hogy milyen szép és mennyire alapvető ez a tárgy. Amikor egy alakzatot merőleges vetítősugarakkal két síkra vetítünk, majd a síkokat egymásba forgatjuk, s mindez változatlanul hagyja a geometriai alakzat többi tulajdonságát. Ezzel a módszerrel megtanultunk belelátni a térbe, technikai feladatok gyors megoldásának új világát teremtve. Staszi beszélt a történelmi előzményekről, a francia forradalomról, a mérnöképzésre létrehozott École Polytechnique hatásáról a matematika alakulására. Beszélt az új matematikai szemléletvilág kialakítójáról, Gaspard Monge-ról és tanítványáról, Jean-Victor Poncelet-ről, aki oroszországi fogságában minden segédeszköz nélkül kidolgozta a központi vetítés elméletét: a projektív geometriát. Stasney professzor megmutatta, hogy a projektív geometria mennyire összefügg az ábrázoló geometriával, a képsíkok egymásba forgatásával. Azután pedig a projektív geometriának már a képsíkok sem kellenek, hanem számokkal, arányokkal mindazt ki tudja fejezni, amit mi az ábrázoló geometriában tanultunk. Staszi úgy magyarázott, hogy megértettük: az ábrázoló geometria nem

valamilyen határszéli területe a matematikának, hanem egyenesen a szíve. Aki odafigyelt, márpedig én nagyon figyeltem, annak ez megvilágosodott. Minden előadásán ott voltam, remek jegyzeteket készítettem.

Milyen idős volt akkortájt Stasney professzor, aki ilyen nagy hatást gyakorolt rám? Az ötvenes éveit taposta. Fiatalemberként részt vett az első világháborúban. Ott maradandóan megsérült az egyik keze. Ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy krétával, vonalzóval láttatón szép ábrákat rajzoljon a táblára.

Stasney professzor a gyakorlati órákat is nagyon fontosnak tartotta. Mindig bejött a gyakorlatainkra és ott is maradt. Mindenkit végigjárt. Nézte, hogyan dolgozunk. „Na, kolléga úr, azt hiszi, hogy ez így jól van?” – kérdezte. Aztán behúzott egy vonalat a rajzba. S attól az egy vonaltól világos lett minden. Csak egy vonal, s az ember máris belelátott a térbe. Mert ő tudta, hová kell azt a vonalat húzni! Ez engem lenyűgözött. Előadásaiiban ugyanez a világosság, tisztaság mutatkozott meg. Minden órája a ragyogó értelem tündöklése volt. Meglehet, nem volt nagy tudós – voltak nála sokkal nagyobbak –, de pedagógusként kevesen lehettek előrelébbiek. Hajdu Endre, aki tanársegédje volt, írt róla egy szép tanulmányt.

Közreadja Staar Gyula: Múló szerelem volt a matematika? C. írása alapján (Forrás, 2008. március):

Dobay Pál

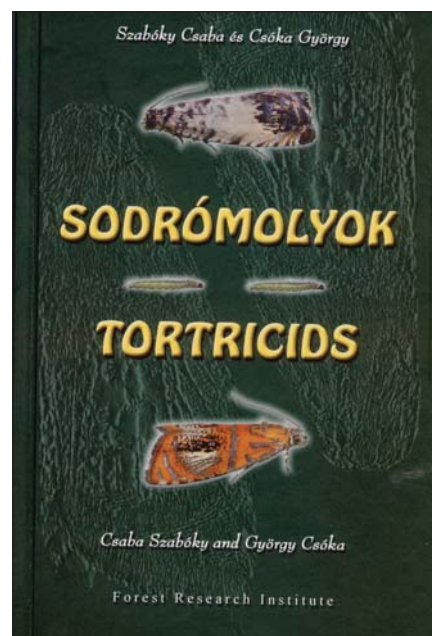
Sodrómolyok

Amikor megkaptam *Szabóky Csaba és Csóka György* kétnyelvű (angol) könyvét a sodrómolyokról, *Szecső János*, néhai tanárom jutott eszembe, amint a szeptedi technikumban az első erdővédelmi órán behozott egy gyönyörű színes, regiszteres technikával készült könyvet, mely az erdei rovarokról szólt. Egészen pontosan Kerfe des Waldes volt a címe. Nos, fél évszázad múlva a fenti szerzőpáros könyve a sodrómolyokról hasonló benyomást keltett bennem.

A bevezetőben olvashatjuk: „A molylepkék egyik legnépesebb családja a sodrómolyoké. Habár köztük néhány faj időnként és helyenként károkat okoz, többségük semmiféle gazdasági jelentőséggel nem bír. Míg az előbbieket életmódját viszonylag jól ismerjük, a többiek esetében, finoman szólva is, hiányosak az ismeretek. Sok fajnak még a tápnövényét

vagy telelésének módját sem sikerült tisztázni. Szóval bőven van még megválaszolatlan, izgalmas kérdés velük kapcsolatban. Ha valaki elindul megismerésük hosszú útján, akkor bizonyára rögsz szakaszokkal is sűrűn fog találkozni. Az út végéig pedig akkor sem fog eljutni, ha ezer évig él. Ezt a tényt viszont ellensúlyozza az, hogy izgalmas látnivalókban biztosan nem fog hiányt szenvedni.”

Ha az olvasó nem is élheti át a kutatópáros szakmai örömeit, a könyv alapos tanulmányozásával a természetben járva-keve felismerhet néhány fajt, és akkor elégedetten sodorhatja bajuszát. Nagyon szép és tanulságos könyv, melynek kiadója az Erdészeti Tudományos Intézet, születését pedig a szerzőkön kívül több külföldi kutató segítette fotóival, rajzaival. Öröndetes, hogy a pályázati pénzekon kívül kereken két

tucat erdőgazdálkodó cég és nemzeti park támogatta megjelenését.

Ref.: Pápai Gábor

Lelkes Lajos hetvenéves

Stílszerűen hetvenen voltunk az alkalomra szervezett köszöntő ünnepségen egy budafoki borpincében.

Az ünnepelt neve azoknak az erdészeknek ismerős, akik szakkönyvet írtak, szerkesztettek. Ahogy az ötvenes, hatvanas, hetvenes éveket az erdészet aranykoraként emlegetjük, ugyanez az aranykor jelző illik a mezőgazdasági témájú könyvkiadásra is. Megtoldva még a nyolcvanas, kilencvenes évtizedekkel is.

Lelkes Lajos, a nyughatatlan ember, kertészmérnök. Mint ilyen, nemcsak a kertészszakma rejtelseiben volt ismerős, hiszen a megszámlálhatatlan könyv

között – melyben főszerkesztőként, felelős kiadóként olvashatjuk a nevét – a népművészettel, a falusi étellel, a hagyomány ápolásával kapcsolatos kiadványok éppúgy szerepelnek, mint a horgász- vagy lősport rejtelseibe avató kötetek. Többnyire sikeresen vívta küzdelmeit a kor kihívásaival.

A halimbai esperes által írt gyógynövényes könyvet nem sikerült megmentenie a zúzdától, mert az akkori politikai kuruzslók ugyanezt a jelzőt aggatták a könyv szerzőjére, tartalmára. Majdnem ugyanígy járt a japán szerzők által írt ikebana témájú kéziratral is, ahol a mondanivalót kísérő filozófia nem tetszett a kor lelket, szellemet megnyomorító percembereinek.

A kertbarátmozgalom viszont politikailag is támogatottságot kapott, így óriási lehetőség nyílt meg munkaadója, a Mezőgazdasági Könyvkiadó előtt. A kilencvenes években megalakította a Mezőgazda Kiadó Kft.-t, mely a piac 70 százalékát tudta magáénak. Hatalmas energiakészletéből a néptánra is jutott bőven, hiszen ezekben az években már ez irányú tevékenysége okán is országos hírré tett szert. (Nem véletlen, hogy a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét kapta.)

Számtalan erdészeti témájú szakkönyv kiadása felett bábáskodott, olykor buldog szívóssággal. Emlékszem,

amikor az Erdőgazdák könyve kiadásával kapcsolatban elutasítást kapott főosztályunktól, addig járta a köröket, míg nem sikerült a kiadáshoz megfelelő forrást találni.

Intellektuális szomját a könyvkiadásban enyhítette, míg a test a finom borokat kóstolgatta, mígnem a Magyar Borakadémia alelnökévé választották.

Fáradhatatlan szervezője a tavaszi Mezőgazdasági Könyvhónapoknak.

Az erdészek nevében kíván jó egészséget a hetvenkedőnek.

Pápai Gábor

Új belépők

Zalaegerszegi Helyi Csoport:

Kovács Miklós egyéb felsőfok, *Horváth Tamás* erdőmérnök; **Kecskeméti Helyi Csoport:**

Paor-Smolcz Róbert erdésztechnikus; **Nagykanizsai Helyi Csoport:**

Pacsai Endre erdőmérnök, *Kaliba Mibály* faipari mérnök; **Bp. ÁESz Helyi Csoport:**

Erdélyi Ádám László erdésztechnikus, **Bp. FVM Helyi Csoport:**

Földvári Kinga egyéb felsőfok; **Balassagyarmati Helyi Csoport:**

Szabó Orsolya egyéb középfok; **Debreceni Helyi Csoport:**

Szokolovszki Géza erdőmérnök; **Soproni Helyi Csoport:**

Szász Györgyné; **Egyéni tag:** *Kerecsényi Zoltán* egyéb felsőfok.

Ragadd meg az alkalmat!

Az őszi hónapokban több munka vár a motorfűrészekre. A STIHL termékeivel azonban nem kell félnie a kihívásoktól. Legyen szó kertápolásról, tűzifa darabolásról, kerítés- vagy fészerezésről, biztos lehet benne, hogy a STIHL gépeivel nem foghat mellé!

**Az akció időtartama:
2010. szeptember 1 – október 31.**

STIHL MS 170 D
49 900,-

